

Nr. 14
DETSEMBER
1936.

TULEVIKU
RAJAD

Sisukord: J. Aunver — Nad said üpris väga rõõmsaks. A. Abel — Vaimulikke jõululaule. Roopi Hallimäe — Tema hoiab su hinge. Virve Lasberg — Jõulumeeleolu õpilasperes. Roopi Hallimäe — Kaks luuletust. Aulis Aret — Tegude arveraamat. Voldemar Panso — Noorus. Nemo — Mida sisaldab nüüdisaja noorte aatemaailm. Mihkel Roosaare — Unelm. F. K. — Sport ja armastus. I. Krõlov — Rebane ja eesel. Rahula Pärn — Vana tuulesell. J. Kross — Üheksasakiline kroon. Leida Sekker — Kodukaunistamine ja noored. Aime Luht — Miks töötame? Eugen Hollman — Koolikooperatiivid. Aulis Aret — Sedelite-menetlus. Keelenurk. Spordinurk. Mõistatustenurk. Tütarlaste nurk.

Kaas H. Ruusilt.

Keskkooli- ja gümnaasiuminoorsoo ajakiri

«Tuleviku Rajad»

nr. 15 — jaanuaris, nr. 16 — veebruaris, nr. 17 — märtsis, nr. 18 — aprillis ja nr. 19 — mais.

Õpilased, vilistlased, õpetajad! Tehke kaastööd „Tuleviku Radadele“!

Aidake kaasa „Tuleviku Radade“ levitamisele!

Kaastöö saata „Tuleviku Radade“ toimetusele, Tallinn, Sakala 51. Tellimised ja kuulutused saata talitusele, Tallinn, Sakala 51. Raha maksta posti jooksvale arvele nr. 315.

„Tuleviku Rajad“ maksavad:

sügispoolaasta (4 numbrit) — 90 snt., kevadpoolaasta (5 nr.) — 115 senti, kogu õppeaasta (9 numbrit) — 2 kr., üksiknumber — 25 snt.

„Tuleviku Radu“ saab tellida ka igast postkontorist.

Tallinnas müügil Kooli-Kooperatiivis, Tartus — Ajakirj. kontoris (Rüütli tn.).

TULEVIKU RAJAD

EESTI KESKKOOLI- JA GÜMNAASIUMINOORSOO AJAKIRI

II aastakäik

20. detsembril

Nr. 14

Nad said üpris väga rõõmsaks

„Aga kui nemad tähte nägid, said nad üpris rõõmsaks.“
Matt. 2:10.

Rõõmu elamused ja tunded pole ühelegi võõrad. Kuigi noortel ja vanadel on sageli erinev rõõm, lähendab ta ometi kõiki üksteisele. Erilise suure rõõmu osaliseks saame sel korral, kui midagi saavutame. See paneb pisara silmis läikima, sest üle elada rõõmu, on suur õnn.

Kauge eesmärgi saavutamisel rökkab süda rõõmust. Sel puhul võidetakse kõik raskused ja vaevad, nagu Teie, noored, teete, kui teie silmade ees seisab vankumatult eesmärk — koguda teadmisi ning tarkust koolipingil, kasvada oma rahva haritud liikmeiks. See on teie ülim töörõõm. Nii asusid targad Hommikumaalt pikale ning vaevalisele rännakule, et otsida ning ka leida oma õnne — elumõtet ja tuuma. Miski ei olnud neile küllalt raske, et sellest mitte üle saada, miski ei olnud neile küllalt suur, et seda kõrvaldada teelt, kui nad läksid uut taevalist kuningat kummardama. Ja kui nad nägid tähte, siis „said nad üpris rõõmsaks.“

Tulles möödunud jõulupühilt, oleme meiegi Hommikumaa tarkade taolised rändurid. Pikk on käidud tee, kaheteistkümne kuu pikkune. Meie oleme õnnelikud, et Jumal lubab meil jälle seista haljate jõulukuuskede ümber, mille okstel heledad jõuluküünlad säravad, laulda traditsioonilisi jõululaule ja kuulda jõulu rõõmusõnumit: „Au olgu Jumalale kõrges, rahu maa peal ja inimestest hea meel.“ Võibolla tunneme rahuldust sellest, et tohime tagasi vaadata tehtud tööle, et võtame vastu kingitusi, nagu see viisiks jõulupühade puhul, või annetame ise midagi neile, kes meile seisavad lähedal. Kuid see on kõik väline ja ei sünnita kunagi tõelist jõulurõõmu. Mitte seepärast ei võtnud targad pika teekonna ette Petlemma, jõululapse sünnilinna. Vaid nad otsisid seda, kes inimese tõeliseks inimeseks teeb, nagu kuulutab jõuluevangeeliumi kolmas akord: „ja inimestest hea meel.“

Selle saavutamiseks tahame ka meie, 20. sajandi noored ja vanad, võidulippu kõrgel kanda ja kasvada eesti rahva poegadeks ja tütardeks, kellest Jumalal on hea meel, ruumilt küll väikeses, aga vaimult suures Eestis. Muidu meie küll selle ülima eesmärgini ei jõua, et meilegi täht paistaks ja meie üpris väga rõõmsaks saaksime, kui meie oma südant ja mõistust ei lase valgustada sellel jõululapsel, kelle poole miljonid on palvetanud ning palvetavad: „Issand, kelle juurde peame meie minema, sul on igavese elu sõnad!“ Tema teeb ju elu hoopis uueks, kui ta meie süda-

messe asub elama. Siis valgustab meid eriline valgus, mitte enam see küünalde sära, mida imetleme jõuluõhtul igal aastal.

Ühel pimedal jõululaupäeva õhtul eksis üksik rändur suures metsas. Temal polnud enam lootustki välja jõuda inimeste elamuteni. Viimaks vilkus tuli puude tüvede vahelt. Ta seadis oma sammud selles suunas. Majani jõudes ei teadnud ta, kas teda võtavad vastu vaenlased või sõbrad. Ta koputas kartlikult uksele, ning kuuldes seest hüüdu: „Keda saadab Jumal,“ teadis ta, et teda vastu võetakse pimedal ööl ligimesearmastuses. See on jõulurõõmu olu.

Kolmekümneaastase sõja päevil oli otsustanud üks metsatagune küla siis jälle kirikukelli helistada, kui rahuõnnum külla saabub. See sündis hilinemisega just jõululaupäeva õhtuks. Suur rõõm valdas kogu külaelanikke: rahu oli maa peal.

Kus mitte kunagi väsis jumalik armastus ning taevalik rahu võidab inimesi, seal kõlab rõõmsaist inimsüdameist laul igavesele Loojale: „Au olgu Jumalale kõrges.“ Seal saavad inimeste südamed üpris rõõmsaks, sest nad on tähte näinud.

J. Aunver,
Ida-Harju praost.

A. Abel

Jõuluööl

*On saabunud jõuluöö pühalik tund,
Mil südames elutseb Jeesuse sünd.
Kus enne veel rännati pimedat teed,
Nüüd valgusest säravad orud ja mäed.*

*Mu süda, nüüd hõiska ja rõõmusta sa,
Sest Jeesus su valgus ja päikene ka.
Kui Tema sind valgustab muredemaal,
Siis alati sammud sa lootuse ra'al.*

A. Abel.

Pühal õhtul

*Jõulutaeva saladusest
Täna kõikjal lauldakse;
Püha õhtu õnnistusest
Rõõmuhääli kuuldakse!
Ilmus Päästja kodutuile,
Eksijaile, koormatuile!*

*Inimelu õilsaid aateid
Haarab võimas tundetorm,
Õnneaaja kadund aardeid
Unarusest otsib arm.
Täitund muistsed ennustused,
Palved, pühad igatsused.*

S, Trei

Jõulusõit

Roopi Hallimäe.

Tema hoiale su hinge . . .

Ps. 121, 7.

Jõulud on nooruse pühad. Hoolimata lumest, mis ülla koormana lasub loodusele ja mõtteile ja mis tules toob kaasa hängistava külma. Siiski on tajumatult kasvavais päevis kauge aimus kevadest. Kõik suur ja ilus on veel ja on jälle kaugel ees!

Eks ole see tunne nii hingelähedane noorusele! Seepärast kuuleme sageli öeldavat: Noorus on ainult suur rõõmude aeg.

Ometi ei tahaks nagu uskuda, et

need, kes nõnda kõnelevad, on olnud kunagi tõesti noored. Kuna nooruses on nii palju suurt valu.

Eks me tunne üksteist endi helenduvast silmist, mu vend. Tean, see on suur õnn, mis neis loidab, ja mõistan, et selle hälliks on kannatamise valu.

Seda valu ei pea kartma ega salgama. See on nooruse hind.

See on esimene aimus surmast, ja see on esimene armastus elule.

Siit algab inimese saatus.

Siitpeale on kõik kaalul.

Siit algab suur otsimine. Küsimine, millele eales ei vastata. Ahastus, meeleheide, palve. Usk ja selle murdumine, armastus ja viha. Ja nõnda iga-vesti?

Lootusetus?

Keegi ei vasta.

Vaigib lapsuke laudasõimes, väsib karjaste palve, suigub inglite laul.

Aga Kannataja murdunud silmad viimati siiski kõnelevad — ülalt ristilt. Kõnelevad elu pühadusest, kõnelevad suurest rahutusest ja selle hinnast. Sest ainult rahutu inimene otsib ja

võitleb, ja ainult võitlev inimene kasvab.

Ja selle võitluse hind?

Meie ei tea midagi elu viimaseist mõtteist. Need on nagu vari me kõrval. Ja kui me kord suure valu või suure õnne hetkel oleme nagu kõike aimamas, siis kustub me teadvus — unes või surmas.

Kuid pole hauda, kuhu oleks maetud inimese hing. Sest kõrgele üle haudade tõuseb suure kannataja lunastav töotus:

Ole ustav surmani, siis tahan ma sulle elukrooni anda!

Jõulumeeolu õpilasperes

Saabuvad jälle jõulud, rõõmu- ja rahupühad. Järjest enam täituvad südamed rõõmsa ootusega. Kes ei ootaks küll jõule! Eks too nad iga-ühele rõõmu ja õnnistust. Jõulukellade helisedes, küünalde särades jõulupuul, jõululaulude kõlades tunneme end jälle muutuvat paremaiks, avanavad jälle südamed kõigele heale. Imeline jõuluõhtu, ta tungib meie hinge ja vabastab meid kõigest muredest ja kõigest halvast. Kõik meie süüd oleks kui kustutatud, sest et pühal jõuluõöl sündis meile Lunastaja ja Õnnistegija.

Väikese lapsena tundusid mulle jõulud kui imeilus muinasjutt, mis südame täitis rõõmu ja õnnega. Ja kuis siis ootasin jõule! Väikesena imetlesin jõuluvaateaknaid. Ent kui nüüdki tänavail jalutades naeratavad punakuulised jõuluvanad ja hiilgavad jõulutähed vaateaknaile, kui tekiavad tumerohelised lõhnavad kuusikud tänavanurkadele, siis ikka täitub süda lapseliku rõõmuga. Kuulutavad nemad ju jõulude saabumist. Igal aastal on jõulurõõm ühesuguselt uus ja kaunis. Jõulud toovad inimese hinge nii palju rahu ja puhkust, õnne ja rõõmu.

Jõuluõhtu saabudes sulab kõik see õnnelik-rõõmus ootus südameis pühalikuks jõulumeeoluks. Saabub imeline püha öö, millal ingel hüüdis maailmale: „Vaata, mina kuulutan teile suurt rõõmu, sest teile on täna Taaveti linnas Õnnistegija sündinud.“ Jõulukellad kutsuvad kõiki inimesi kirikusse kuulama rõõmusõnumit. Imeilus võlu on jõuluõhtul. Meie, õpilaste südameis asub juba pühade ootel natuke jõuluvõlu. Kui

lõpetame töö, jätame jumalaga igapäevaste muredega ja koguneme ühise perena säravate jõulukuuske alla, siis asub ta meie südameisse. Need, kaua, kaua oodatud jõulud, nüüd on nad saanud!

Hing on nüüd kui vabanenud kõigest teda rõhuvast, valitseb vaid rõõm. Toome tuppa kuuse ja süütame küünlad jõulupuul. Roheline kuma, kaugest, kaugest metsast toodud, nagu jutustaks meile jõuluminasjuttu. Säravad küünlad jõulupuul ja säravad ümberolijate silmad. Kõiki on köitnud jõuluvõlu, jõuluküünalde sära peegeldub kõikide nägudel. On ununenud äripäev oma murede ja hallusega, kõik elavad õnnelikuna kaasa jõuluimele. Kõlavad vanad liigutav-armsad jõululaulud. Mõtleme nüüd vaid sellele, mis hea ja ilus. Süda on täitunud rõõmu ja rahuga. „Rahu maa peal ja Jumalal inimestest hea meel“, nii laulavad inglid jõuluõöl. Ja tõesti, kui hakkab särama hiilgav jõulutäht jõuluõhtul, siis saabub inimeste keskele jõulurahu ja jõuluõnn. Rohkem kui millalgi tunneme viibivat endi ligidal suurt Jumalat. Usume jälle, et on olemas palju headust ning õilsust. Avali südamed tuiguvad suurt rõõmu, mis on asunud inimeste keskele. Jõulivalgus, mis kord pühal ööl nii heledasti lõi loitma, asub igal aastal jõuludega meiegi, noorte keskele ja vallutab südamed. Jõululapsega sündis ju armastus maailma; jõulutähe hiilgel töötavad meie, noorte südamed armastada kõiki inimesi, kaotada halbust ning kurjust ja muutuda häiks ning õilsaiks.

ROOPI HALLIMÄE.

Templipäev

Täna taas sõnad kui maetud maha,
süda taas palvetab, palvetab lasa.
Rõõm, ei: rõõmust heledam rahu
peidab varju kõik piina ja lusa.

Piisaks et indu ja hoogu ja hurma,
rauda tulle hinge raseda valu, —
veiste jalgega rännata jõudu,
küsimata: kus on sinu talu?

Hing mu põlvitub, põlvitub jõrmu,
vaiksen hardusen tänan sind, elu.
Piisaks tuld südame põleden ala
lõpuni käia, muud eales ei palu!

Piisaks et jõudu endasalgava ohvri
armastada, nagu armastas tema,
— teiste õnnele kõik mitte midagi enda,
jättil Ainusündinud Poja ja — ema.
Kogust „Päikese maja“.

ROOPI HALLIMÄE.

Õhtupalve

Pilvin mis imelik raage
punetus, just nagu mure,
just nagu nutetud silmad.
Keegi vist rõõmust jäi ilma
päeval, mis lainein nüüd sureb;
õhtul sest pisarad laugel.

Ikka see sõnatu valu
südamen hääletu vaiki
kooljavarjuna astub.
Kaugel on Jumala talu ...
Kõju viind tee meid kõiki,
Valuvärin siis kustub?

Õõ käib ju ümber me maja.
Leidnud ei lunastussõna
süda — jäi valude taha.
— Kuula, mis imelik kaja,
habras kui taevasina:
Lange kummuli maha!

Eks ta meid ikka ja ala
saada siin mullan ja põlun
päevade põuan ja sajun!
Mure all murdu ei õla.
rammu suurt süda sai valun,
unevõrku nüüd vajub.

Tegude arveraamat

Eino sünnipäeval isa ulatas talle väikese, kuid tüseda raamatu ja ütles: „Loe siit raamatust usinasti!“

Eino vaatles raamatut. See oli köidetud raudsete kaante vahele.

Eino avas raamatu ja tahtis lugema hakata. Aga... ta soris ruttu raamatu läbi. Katsus lehekülgi sõrmega.

„Isa, siin on ainult valged lehed,“ hüüdis pois imestades, „siin pole midagi lugeda.“

Isa vaikis mõni aeg ja lausus siis: „Kõik lehed on algul valged. Siis aga kirjutatakse neile. Head ja halba. Mõlemaid.“

„Kas ka mina pean kirjutama?“

„Muidugi, aga ka mina ja ema teeme seda mõnikord. Parem aga on, kui sa ise hästi üles märgiksid.“

„Mida siis, isa?“ päris Eino kannatamatult, pahura häälega.

„Kohe näitan. Vaat — vasakule leheküljele kirjuta tänane kuupäev ja selle taha: „Tarvitsin pahurat kõnetooni isaga rääkides.“ Kõik, mida teed halba, kanname vasakule leheküljele, aga kõik, mida teed head — paremale. Kas on selge?“

„Selge, isa.“

„Hüva. Selle raamatu nimi on „Tegude arveraamat“. Aasta lõpul võtame kokku, mida sa kõike head või halba oled teinud. Hälvast hoidu, head püüa iga päev teha.“

Nüüd hakkas Eino enam tähele panema oma tegusid. Juba ette mõtles ta: kas see, mida kavatsen, on hea või halb. Ta muutus palju ettevaatlikumaks poisiks kui oli seni.

Seame ka meie enesele sisse tegude arveraamatu.

VOLDEMAR PANSO.

Noorus

Noorus — õnnelik noorus elagu!
Meilt võimas hümn tall' kõlagu.

Kõik maailm mürtsub kui kume trumm, me tõusev sugu, suur summ, astume ellu — maailm on lahti. Ja milleks veel vahti, sest elagu noorus!

Meie, riikide, rahvaste tulevik, ootus! Me kanname vabadust, meil lasub lootus; teeme ajalugu, kanname tuld, et vaba oleks kodumaa muld.

Vanus kaob, annab noorusele ruumi. Nüüd põrutagem trummi ja hõisakem kooris: hurraa! las elada!

Sest kõmab vastu kaja, heliseb

nurm; meil noorustuld, särtsu vaja, pea seljataga varitseb surm.

Meid kutsub teadusetempel, kool. On noorus ja teadus ju vennad. Elu nõuab tarku, see olgu me hool. Isegi tumedail õil töötagem tarmukalt tõis.

Nii kerkivad asulad, majad, areneb kultuur; trükist ilmuvad „Tuleviku Rajad“, neist hõngub teadusetuul.

Kui aga pauguvad kahurid väljal ja sõjajumal keerutab piiki, veri säten-dab mõõgal haljal ja vaenlane ahvardab riiki. Siis noored me tormame lahingumõllu. Ei keegi meist küsi, kas jääb ükski veel ellu!

Vabaks peab jääma kalevite maa!

Ed. Einman
Riigi Kunsttööstuskool.

Portree

NEMO

Mida sisaldab nüüdisaja noorte aatemaailm

Raskemaid, ühtlasi aga huvitava-
maid teguviise on heita pilku teiste
inimeste siseellu, mõttemaailma. In-
imene ei väljenda kunagi sõnus ja
toiminguis kõike, mida mõtleb või ka-
vatseb. Ent tähelepanelik inimene
võib siiski jälgida oma kaaslaste taot-
levaid sihte ja nende aateid. Kuna va-
nemate inimeste aateid ja sihte on
õige tublisti mõjutanud aeg ja elu-
võitlus, siis vaatleme pisut tänapäeva
noorte omi, kes seisavad veel iseseis-
vasse ellu astumise lävel. Ei saa jätta
mainimata, et tänapäeva noorte aate-

maailm pakub kirjumat pilti kui
möödunud aegadel ja seda sellepärast,
et nüüdne noorus evib suuremal mää-
ral vabadust kui vanema aja oma.
Seega avardub tunduvalt silmring,
mis rikastab aatemaailma ja teeb teda
rippumatuks ümbruskonnast.

Noored on alati taotlenud oma op-
timistlikus suhtumises ellu suuri tegu-
sid ning õilsaid eesmärke. Üllas ja
päikeseküllane on olnud noorte aate-
maailm. Kõrgele on tõstetud lootusi,
akvarellis on maalitud kujutlusi tu-
levikust ning inimestist. Kes muu

A. Raud

Sauna kütmas (Kuivnõe.)

peakski siis looma kauneimaid tulevikupilte ja töötama suurimaid lubadusi kui mitte tuulepäised noored? Kas vanad tudisevad hallihabemelised raugad, kes näinud juba ammu roosiliste õhulosside kokkuvarisemist, või need, kes üha pettudes rühivad ja töötavad, et päästa pisutki oma luhtuvaist unelmaist, mis püstitatud veel siis, kui punavad koidud ja sinavad kõrgused olid nende päralt?

Jäävad järele vaid noored taotlema kauneid aateid, sest nendel on tulevik veel ees, neile on tundmatud valusad pettumused ja kibedad kogemused. Noortele on jäänud igatsevad

unistused ja õilsad lubadused, neile on veel lahti õnnerikkad teed, valla õhuliste lubaduste ukсед. Alati on noored enestest joobnuina oma tuleviku- plaanes tõusnud kõrgemale sumbunud reaalmailma õhustikust. Kes maldakski leppida väikeste soovide ja paranduskatsetega, kui on võimalusi rohkemaks? Samuti puudub noortel ettevaatus ja vanainimeslik kaalutlemine võimalikkuse ja võimatuse, reaalse ja ebarealse vahel.

Mis siis muud, kui tormatakse unelmatesärast pimestatuina avasüli vastu kõigele ilusale ning hiilgavale ja — pettutakse sageli, sest kõik pole

tõesti kuld, mis hiilgab. Siis on aga läinitamist ja manamist rohkem kui küllalt. Tänapäeva inimesed on siiski üle saanud hädaldamisest ja halamisest, sest elu ise toob elavaid hoia-tusi iga taipava noore eluteele. Noorurid on muutunud taltsamaks ja see-ga on nende mõtted ja aatedki are-nenud üksikäsi. Aeg vaheldub, ja tei-senevad olukorrad nõuavad teissugu-seid reageerimisi.

Praegused noored on astunud elule ligemale ega torma enam uisa-päisa mööda igavast tõselust. Nad ei kau-nista enam oma lootusi kuningariüü-dega, kuigi need muidu on vaid liht-sad ja argipäevased ega ole kaunid ja kätlesaamalud ihalemiseks. Nüüdis-aja noored on muutunud palju võr-reldes kas või noortega revolutsiooni-ja Vabadussõja päevilt. Nüüd on ka-dunud suured paatosed ja ohvrimeel-sed žestid, ei olda enam joobumuses isamaast ja enesesalgamisest. Vaba-dus on saavutatud, ollakse rahul sellega. Leekiv isamaa-armastus on vaibunud unne, sest pole tarvidust selle järele. Nüüd on noored rahuli-kumad ja võibolla isegi tuimemad kui sõjapäevil, mil elati vaid ühele suu-rele aatele — isamaa. Ei laulda enam: „Õilsad ja kõrged olgu me aated“, sest praegused aated on pärit hoopis mai-sematest sfääridest. Kunagiste ühis-kondlikkude aadete asemele on asu-nud isiklikud huvid ning soovid oma isikliku õnne järele. Kahetsedes tuleb nentida tõike, et egoismi on tänapäeva noortes rohkem kui vahest kunagi va-remini. Siiski ei suhtuta sellesse kui mingisse negatiivsesse nähtusesse, vaid üteldakse koguni, et see oleval täiesti loomulik. Ühes egoismiga käib mingi vaimne loidus, raskustest kõr-valehiilimine ja mõteldakse, kuidas aga saaks end kergemini elust läbi veda-da. Ei leita põhjusi pingutusteks ja oma võimete täieks rakendamiseks.

Ehkki nüüd sõjaväekohustus kestab lühikest aega, püütakse ikka nendele kohtadele, kus oleks võimalikult ker-gem ja kust vabaneks rutem. Sõjaväe-kohustust kantakse vaid selleks, et see on paratamatu, mitte aga seepärast, et omandada teadmisi ja aukraade. Ar-van, et nüüdisaja noorte aatemaailm on väga madal ja lagunenu. Sageli kahllen, kas noored omavad üldse enam mingeid ideelisi eesmärke. Naisliikumine on raugenud, kuid siis-ki on näha, et naised oleksid õnneli-kud, kui poleks vaja kasvatada lapsi. Ei tunta huvi tulevase inimpõlve vastu. Isegi koolinoortes on märgata loidust ja vedelemist, pole mitte palju neid, kes käiksid koolis hariduse saa-mise tõttu. Palju rohkem räägitakse, et kool on möödapääsematu, kuna on tarvis saada kätte „paberil“ — lõpu-tunnistust. Üliõpilasedki kalduvad enam uhkeldama oma „tudengiseisu-sega“, kui et käiksid teadushimuliselt loenguil. Paljud noored, ka kooliõpi-lased, unelevad vaid teenistuskohast, mis tasuks end küllaldaselt ja võimal-daks mugava elu. Ka sport on vallu-tanud noorurite meele, sest see on ju moodne ja vajalik oma respekti alahoidmiseks. Viimasel ajal on märgata ka väikest usulist liikumist noortes. Sageli vaieldakse väga tõsiselt usukü-simuste üle ja püstitatakse jälle kau-neid usulisi ideesid noorte südamesse. On väheseid, kes on huvitatud kirjan-dusest.

Leian, et on kadunud pinevus ja tuli noorte eesmärkide otsisklemisel. On tulnud vastureaktsiooni-aeg ja loidus on haaranud noori. Siiski usun, et õilsadki aated püsivad iga noore südames ja ootavad vaid para-jat olukorda ja tarvidust, et ärgata, nagu ärkavad noored uinuvad lilled kevadvihma ja sooja päikese meeli-tusel.

Unelm

Väljas on veel üsna pime, kui äratuskell Ennu laual helisema hakkab. See on igal hommikul nii, õigemini igal koolihommikul, ja sellega on Enn juba ammu harjunud, nii harjunud, et edasi kõik juhtub nagu iseenesest: tekk lendab pealt ja vups! Enn on jõudnud lauani ja paneb kella vaikima. Vaevalt on see aga sündinud, kui Enn äkki tunneb, kuidas uni tinaraskelt ta kontidesse vajub, kannanahk ihule tõmbub ja kuidas nagu mingi nõiavägi teda voodisse tagasi püüab kiskuda. Enn haigutab ja piilub siis eesriide vahelt alla tänavale, aga polegi seal näha midagi. Salaja on Enn lootnud, et leiab tänava lumega kaetult, sest talle ei meeldi midagi enam kui suusatamine, aga pettub, nagu on pettunud juba päevi varem.

Istudes voodiservale peab Enn nõu, kas pugada tagasi voodisse ja lesida seal paarkümmend minutit, või asuda kohe õpingute kallale. Aga see on rohkem moe pärast, sest pole ju Enn iial tõusnud kohe üles. Ikka lesib ta paarkümmend minutit ja — unistab.

Ega tänagi pole teisiti. Vaevalt on ta pugenud teki alla, kui talle meenub raamat, mida oli lugenud eile õhtul. Ennule meenub polaarmaa — see igavene lumi ja jää, kus veel ikka, nagu aastatuhandeid ja isegi enam, valitseb kõikvõimsa looduse karm käsi. Ta sallib ainult neid, kes sama tugevad, jõulised ja karmid kui temagi. Ainus seadus on seal: tule, võitle ja võida, või — sure. Oska võidelda kui mees, aga kui tarvis, siis oska ka surra, surra nagu mees. Karm on põhjamaa, aga tal ei puudu ilu. Tas on midagi, mis kutsub ja meelitab, ning see, kes seda kutset kord kuulnud ja teda rinnus kannab, see ei vabane tast iialgi.

Enuugi on vallutanud see kutse. Kui temagi võiks ainult kord minna sinna, virmaliste koju. Liikuda suus-

kadel läbi suurte lumelagendike, kus päikesepaistel tuhanded lumehelbed pärlitena säravad, või istuda lumeonnis ja kuulata, kuidas põhjatuul läbi lumelagendike lennates laulab oma võimsat surmalaulu.

Oo, kui vägev on siiski loodus ja kui mannetu inimene ta kõrval! Isegi seda väikest täppi kosmoses, mil ta elab, pole suutnud ta täielikult vallutada. Aga siiski usub see rumal, jõuetu putukas, et ta on looduse valitseja, looduse, mis on lõpmatu.

Mõteldes sellele, et kosmoses pole piire, tekivad Ennu peas imelikud mõtted, nii imelikud ja veidrat, et Enn ruttu peab lakkama mõtlemast, kuna tal muidu hakkab halb ja paha. Aga uus, võimatu soov tekib tas, soov saada teada ainult väike, õige väike osake sellest suurest saladusest, mis paneb käima maa ja päikese. Tervelt pool omast elust annaks ta, kui ainult kord võiks lahku- da siit maakeralt ja uurida, mis on väljaspool. Leida planeete, kus samuti elu kui meil, ja tutvuda nendega. Et oleme ainuke täpp kosmoses, seda Enn ei taha uskuda. Kas tõesti tekib siis elu ainult maakeral? Peab olema lugematud hulgad maakerasarnaseid otsatus lõpmatuses.

Kui kahju, et ei saa elada sada aastat hiljem: siis, kui inimene on suutnud teostada selle, millest praegu unistab; siis, kui inimene võib asuda vallutusretkele looduse vastu, kes ta küll loonud, aga igal võimalusel ka hävitada püüab. Kes teab, vahest tuleb kord siiski, aastasadade, -tuhandete või -miljonite järele aeg, kus inimene võib nimetada end väikese osa, selle lõputu kosmose valitsejaks. Iial ei saa ta aga looduse pemeheks, sest inimene ei või iial valitseda lõpmatust.

Aga elame — vahest näeme meiegi midagi eluajal, ja — vahest pärastki seda. Kes teab?!

Kuid nüüd — voodist!

Sport ja armastus

Salkkond noori mehi vajus spordivälja värvavast tänavale. Need olid kõik tugevad, laiaõlalised, kuid saledad poisid, kel ajal, mil harilikud kodanikud alles unistena hommikukohvi juures istusid, juba pingutav murdmaajooks oli seljataga. See oli varane aprillipühapäev, mil üks tuntumaid pealinna seltse oma traditsioonilist murdmaajooksu-võistlust pidas. Juba kolm aastat järjest oli jooksu võitnud Ilmar Lepik, tuntuim keskmaajooksja, kuid sel aastal oli sündinud üllatus. Lähtest väljudes läks Lepik tugeva tempoga juhtima ja kõik jäid spordiväljale ootama, et Lepik esimesena suure edumaaga tagasi pöörab. Sõideti metsaäärele vastu, et paremini kuulsuse võimsat lõppspurti jälgida, kuid kõikide suureks üllatuseks ei väljunud metsast esimesena vanameister Lepik, vaid keegi noor pikk ja sale poiss, kes suurepärase stiiliga maa kuni lõpplindini läbib ja siis täiesti värskena riietusruumi kadus. Alles mõne minuti järele ilmus nähtavale salkkond jooksjaid, kellest vanameister Lepik esimesena finiši jõudis.

Nüüd spordiväljalt kojuminekul oli kõigil suur küsimus: „Kes on see poiss, kes end täna nii võimsa jooksjana näitas?“ Mõned teadsid mäletavat, et ta mõne aasta eest kesk-koolidevahelistel võistlustel lühimaa-jooksudes võistelnud ja ennast kiire poisina näidanud. Teised mäletasid teda mõnikord hommikuti metsas murdmaajooksul kohanud olevat. Üldiselt jäi siiski teadmatuks, kes see uus täht jooksutaevas on ja kuidas ta nii heaks jooksjaks saanud. Kuid üldise arvamise avaldas riigitreener, endine maailmarekordimees, kes ütles: „Poisid, ma ütlen: see jookseb ju nagu ameeriklane! Sellest poisist saame veel kuulda.“

Arnold Tagel, nii oli tänase päevakangelase nimi, sammus sel ajal üksi kodu poole. Ta oli ülevas meeleolu, sest ta unistused, mille täideviimiseks ta kaua ja püsivalt oma keha oli arendanud, näisid täituvat. Juba noore poisina oli ta unistanud sportlase karjäärast. Eriti oli teda võlunud jooks, kuid teades, et liiga vara harjutama hakanud poiss ei saa kunagi suureks jooksjaks, hoidis ta tõsisemast harjutamisest. Ainult kesk-kooliajal võistles ta mõnes kiirjooksus, kus saavutas võrdlemisi häid tagajärgi. Kooli lõpetanud, kaitseväes aega teenides hakkas ta alles intensiivsemalt harjutama. Talvel harjutas hoolega suusatamist ja kevadel vara juba asus jooksma murdmaid. Ehkki ta juba siis tundis enda olevat võimelise võistlema pealinna parimatega, ei tahtnud ta veel avalikult esineda ja harjutas hoolega terve suve, ainult mõnel väikesel kaitseväe-võistlusel võisteldes, kus ta igasuguse pingutuseta võitis. Kaitseväest vabanedes, otsustas ta eriti hoolasti harjutada. Talvel harrastas ta tublisti võimlemist ja esimeste soojemate päevade tulekul asus murdmaajooksudele metsas. Täna võistleb ta esmakordselt pikemas maas ja oli meeldivalt üllatunud oma töö tagajärgedest. Ta otsustas nüüdsest peale veel hoolikamalt harjutama hakata, et ka sõerajal häid tagajärgi näidata. Riigitreeneri asjatundlik silm ei eksinud. Juba esimesel välisvõistlusel purustas Tagel rekordi tuhande meetri jooksus, lüües võimsa lõppspurdiga senist rekordiomanikku Lepikut. Sellest võistlusest peale läks ta võidult võidule. Esimesel maavõistlusel sel aastal määrati ta rahvusmeeskonda 800 ja 1500 meetri jooksus. Need olid raskemad jooksud ta senises võistluspraktikas. Naaber-

H. Lepik

Ema ja laps (õli)

riigi jooksjad, kes olid juba kuulnud ta võimsast lõppspurdist, arendasid juba alguses enneolemata kiire tempo ja ainult suurte pingutustega suutis ta mõlemal alal mõnekümnendikulise võidu kodumaale kindlustada. Nende võitudega sai ta lõplikult rahva lemmikuks. Tütarlapsed piinasid tema kohtamiskutsete ja armastuskirjadega, kuid Tagel, kel seni ühegi naisolevusega peale oma ema ja mõne sugulase tegemist polnud, hoidis

neist pealetükkijatest instinktiivselt kõrvale.

Ühel päeval tabas teda siiski saatus ühe tütarlapse näol. Peale üht järjekordset võitu tutvustas üks seltikaaslane talle paremasse seltskonda kuuluvat neidu, kes, nagu ta pärast kuulis, tutvunemiseks ise soovi avaldas. See neiu osutus teguriks, mis ta spordikarjäärile saatuslikuks pidi saama. Tütarlapsel polnud raske neidudega käitumises kogenematut poissi

saada oma mõju alla. Arnold Tagel armus paratamatult neiusse, kes omas kõik moodsale tütarlapsele omased pahed ja voorused. See tütarlaps viis Tageli ka pealinna seltskonda, kus see õppis parema seltskonna kombeid ja harjumusi. Ta õppis õhtuti kaua üleval olema, hommikul kaua magama, pidudel ja ballidel tantsima. Ta õppis tarvitama joovastavaid jooke ja suitsetama. Igal pool esitleti teda kuulsa jooksjana, mida kuuldes kõik teda väga lahkelt kohtlesid.

Talv mõodus imekürelt. Kevade saabudes tahtis Tagel küll hakata endiselt harjutama ja loobuda seltskonna lõbudest, kuid ta uued sõbrad rääkisid, et selline suursportlane kui tema ei pruugi ometi harjutada sama palju kui iga algaja. Tagel arvas viimati isegi, et suudab endiselt joosta ka ilma harjutamata. Alles hilisel kevadel mõni nädal enne võistlusi algas ta harjutamist.

Juba esimesel võistlusel pettus ta suuresti oma võimetes. Ta tundis juba teisel ringil kerget väsimust ja hakkas pikkamööda esigrupist maha jääma. Ta oli siiski rahulik ja lootis oma lõppspurdi, kuid viimasel sirgel pidi ta suure meelekibedusega nägema, et ta veel kaks meest enesest mööda pidi laskma. Finiši jõudnud, langes ta väsimusest kokku. Sõpradele ja ajakirjanikele ütles ta, et ta täna end haigena tundvat. Järgmisel võistlusel lootis ta oma tagajärke parandada, kuid pidi viienda kohaga leppima. Kibedusega pidi ta märkima, et publik, kelle lemmikuks ta seni olnud, tast enam väljagi ei teinud ja ka seltskond temast loobus. Tütarlaps, kellega ta eelmisel talvel ilusaid tunde veetnud, muutus ta vastu uuesti külmaks ja pööras oma tähelepanu uutele kuulsustele.

Nüüd alles märkas Tagel, et kõik on tahtnud ennast ainult tema kuulsuse paistel soojendada. Oma teisest kaotusest alates kadus Tagel silmapiirilt. Keegi ei näinud teda enam lõ-

bustuskohtades ega ka spordiväljal. Ainult juhuslikult üht provintsilinna külasthanud pealinna sportlane kohtas teda spordiväljalt tulemas.

Saabusid esivõistlused, kus võistlesid kõik riigi paremad. Eriti pinev võistlus töötas tulla 1500 meetri jooksus. Möödunud aasta parima Tageli asemele oli üles kerkinud kaks suurust, kes vahelduvalt tähtsaimatel võistlustel võitsid. Nad ei suutnud küll Tagelilt püstitatud rekordeid purustada, kuid jooksid siiski väga hästi.

Esivõistluste viimaseid alasid oli 1500 m jooks. Publiku üllatuseks ilmus väljale ka möödunud aasta meister Arnold Tagel. Publik ei lootnud tast küll suurt, kuid oli siiski rõõmus oma endise lemmiku võistlemisest. Arvati, et ta ei suuda saavutada paremat kohta kui mõni kuues või viies.

Arnold Tagel tundis enese olevat paremas vormis kui kunagi enne. Ta oli peale oma häbistavaid kaotusi lahkunud pealinnast ja asunud elama provintsi sugulaste juure. Seal jätkas ta hoolsasti harjutamist ja tahtis nüüd, esivõistlustel, uuesti korrata oma eelmise aasta tagajärgi. Ta suutiski korrata oma eelmise aasta saavutust. Esimestel ringidel oli pealtvaatajate tähelepanu pöördud selle aasta lemmikute duellile. Tagel hoidis enese keskpäraste jooksjate hulgas, kes järgnesid esimestele umbes kümne meetrilise vahemaaga. Viimase ringi alguses tundis ta eneses nii palju jõudu, et riskeeris alata juba kolmsada meetrit enne lõppu oma vana kuulsa lõppspurdiga. Publiku marulisel juubeldusel möödus ta esimestest ja lõpetas jooksu viieteistmeetrilise edumaaga.

Peale võistlust tahtis üks sõber talle kedagi tütarlast paremast seltskonnast tutvustada, kuid Tagel loobus sest tutvusest saladuslikult naeratades.

S. Trei
Riigi Kunsttööstuskool

Pulm

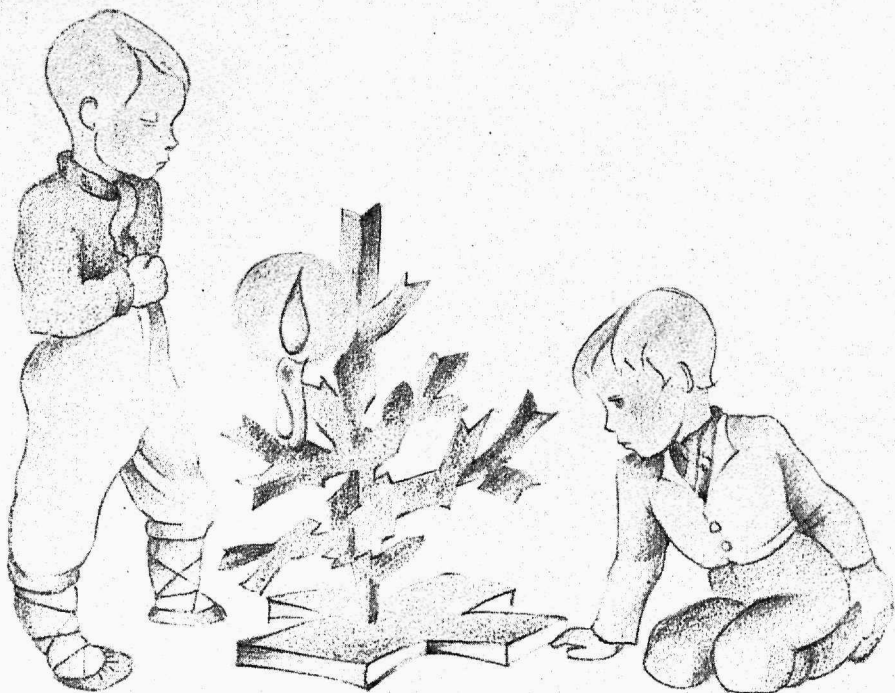
I. KRÖLOV.

Rebane ja eesel

„Kust sina, tarkpea, tuled lähtsal sammul?“
nii reinuvader, eeslit nähes, temalt pärib.
„Just praegu lövi pool! . . Ta, vaese, rammul
on lõpp. Nüüd koopas luitund konte närib!
Kui ennem mõirgas, rökatasid metsad
ja mulgi polnud mahli:
katsu, et saad
neli jalga korraga maast lahti
ja torma kuhu silmad näevad!
Nüüd päris valukad ta, vaese, päevad.
On vanadusest väeti, vaevallt näeb
ja päevast-päeva veelgi viletsamaks jääb.
Võid uskuda, ei hirmu enam tunne keegi!
Ja ega teistest suurt ta välja teegi.
Nüüd igaüks käib õiendamas oma arvet,
kuis jätkub viha
ja sunnib kättemaksu-iha:
kihv kellel kiheleb, kel sügelevad sarved . . .“
„No ega's sina teda puutun'd ometigi?“
„Mis ma'gi pidin kartma? Hiilisin ka ligi!
Ka minul verre valgus sapp ja
koivad välja sirutasin,
paar tulist talle virutasin:
Las' tunneb eesli kapja!“

Nii talitavad ikka hinged alatud:
kui oled tähtis võimumees,
nad roomavad su ees
kui vingerdajad jalutud.
Niipea kui kõrgelt kohalt langed,
saad tunda sarve teravat ja kapja kanget.

Tõlk. Ed. Kansa.

Rahula Pärn.

Vana tuulesell

Ta oli vana, halli habemega külamees. Piip alati tossamas suus, nokkmüts ükskõikselt kuklas, jalas laiad säärikud ja seljas hall kodukootud kuub. Oli endine meremees. Sõitnud palju maailma meredel, näinud torni ja möllu, vaikust ja peegelsiledust, kümned korrad sõitnud üle ekvaatori, sajad korrad ristunud Taani väinades noori, esmakordselt üle mere sõitvaid laevapoisse ja teinud mitmesuguseid teisi meremehe-nalju kaasa.

Nüüd elas ta siin, Uhtna mõisa külje all möldrina. Oli pool-lagunenud veski omanik ja jahvatas külameestele jahu igapäevaseks leivaks. Armastas sageli viibida tolle möldri Jaan Hansbergi läheduses, kui mõned head aastad tagasi seal suvitasin. Oli huvitav kuulata, kui Hansberg oma habemega piiratud suust pajatas:

„Tuul, mu poiss, on inimese suurim vaenlane! Kord kui olime teel Kotkast

Hulli, puhkes Läänemeres säärane torn, et hoidku aga. Peksis teine meid nagu metsavaht koera. Pidime poole oma laadungist üle parda viskama, sidusime endid mastide külge kinni ja ootasime tervenisti kolm päeva, enne kui torn vaibus.“

Teinekord jälle, enamasti siis, kui oli niivõrd vaikne ilm, et Hansbergi veski pidi seisma, pajatas ta:

„Tuul, mu poiss, on inimese suurim vaenlane! Kord kui olime oma kolme-mastilise „Lydiaga“ Pärnust teel Stettiini, vaikis tuul ja pidime kolm päeva ootama, enne kui jälle edasi saime sõita!“

Kui aga päeval oli olnud paras tuul ja Hansbergi teenistus ka mitte just kehv, siis hõljus ta nagu pilvedel. Tuli poolnokastanud olekus külla, najatas end pulkaiale, süütas piibu ja põrutas:

„Tuul, mu poiss, on inimese parim sõber!“

Üheksasakiline kroon

See oli ühes vana Toompea süngeist teravakelbalisist majust. See oli ühes neist majust, mis oma äraelatud ea kõrkusega põrmitsevad pudenavate katuseräästaste alt, majust, millede aknad on nagu ronkade silmad, kes konutavad oma tühjaksjäänud pesa varisevatel servadel.

Pimedas ja niiskes magamistoas, millele kuulus üks selliseist aknaist, valitses rõskuse ja külmuse kurb õhkkond.

Tihe hämarus täitis toa tühjad nurgad ja hõljus kõrgete võlvide all. Üks ainus ebamääraselt valgustatud koht nähtus selles piirjoontetus pimeduses. See oli mehe nägu, kes magas rahutut vaevalist und vanamoelises voodis. See oli esiisadeaegne voodi, mis kujult meenutas laeva, ja mille vormid põhjustasid otsingu baldahiini järele. Kuid see oli asjatu otsing. Baldahiin oli juba aastate eest koigest sööduna kõrvaldatud ja hallid võlvid kummardusid nukralt voodi kohal, kus nüüd oli nagu laev, mis kaotanud purje.

Voodis magava mehe näole langes läbi akna madala punase kuu valgus. See oli nõrk ja värisev helk, mida kaugete vabrikute suitsud tumestasid kurbade õiste varjunditega. Ja sellisena oli see täielikus kooskõlas näoga, mida ta valgustas.

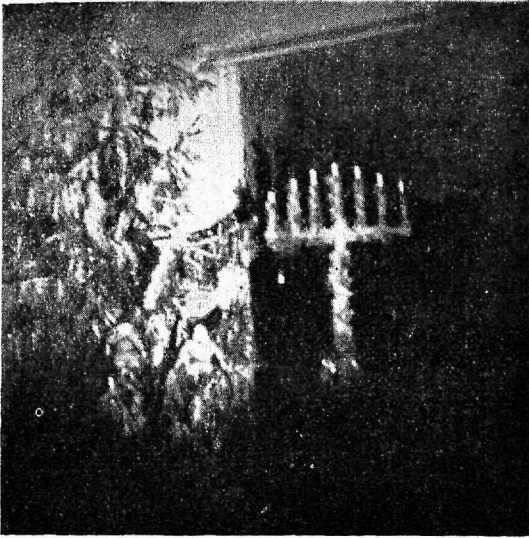
Nägu oli pikk ja kõhn. Sügavad kortsud läbibistasid kondiseid põski ja ümbritsesid suurt sinakat kongnina, mille peaaegu läbipaistev nahk reetis tagaja vere värvingu. Ja oli see nüüd halb südametunnistus või oli see kuu maagiliste helkide mõju, mis öeldakse inspireerivat meile ebameeldivaid kujutlusi — higipärlid magaja laubal ja ta rahutu hingamine tunnisitasid, et ta vaevles võigaste unelmate küüsis. Ja nii see oligi.

Ta nägi nimelt järgmist ebatavalist

und. Ta viibis määratus saalis kõrgete helkivate akendega, pikkade sammaste ridadega ja võlvidega, mis näisid ulatuvat pilvedeni. Ta ümber aga tungles lõputu inimhulk. Need olid toredad härrad tsilindritega, hoolitsetud vurrudega ja esinduskubedega möödunud sajandi lõike järele. Terve balti aadel oli koos selles suurepärases saalis. Olid kohal kõik nende vanade suguvõsade liikmed, kellede vapid ammu pidid tuhmunud olema aastate tolmust. Ja nad kõik hüüdsid midagi, mida tema ei mõistnud, ja tunglesid kõik mingi erilise sihi poole, mida ta ei tunnud. Kuid siiski rüses ta teistega koos ja hüüdis teistega kaasa, sest mitmeil neist teistest oli eriline vaimustus silmis, mille allika ta arvas peituvat nende tundmatus eesmärgis.

Siis korraga märkas ta saali teisepoolses otsas ühte meest, kelle poole näis suunatud olevat toredate ja kaalukate härrade rüselev tunglemine. Ja hoolimata suurest kaugusest, nägi ta, et see oli keskmisekasvuline mees laias pruunis bluisis. Ta mustad läikivad juuksed langesid korratuses näole ja ta kitsas suu väikeste mustade vurrude all oli liikumatu kunstliku valjuse tardumuses. Ning ta nägi ka, et too mees seadis kokkutulnud isandaid pikkades ridades üles oma poodiumi ümber. Ta nägi esirinnas suur hulk toredaid härrasid seisvat. Nende rinda ehtisid lindid ja ordenid ja nad vehkisid pitseeritud pärغامendirullidega, mis ta teadis olevat nende krahvipatendid.

Kuid tema — parun Kellerburg, kelle suguvõsa aastasadu ausalt oma seitsmesakilist krooni oli kannud — tema tundis end jõuga tahapoole surutavat. Ta püüdis endale küünarnukkide abil teed teha esimeste ridade poole, kuid inimhulk püsis jagune-

Jõulupuu ja suur küünlajalg

matuna ja endisest tugevamini suruti teda tagasi. Seal haaras teda äkiline vihahoog. Ta jagas hoope enese ümber ja karjus lähedal olijaile häbematusi näkku. Aga ei kuulnud teda keegi üldises lärmis.

Kuid oli siiski leidnud valusaid kõrvu, või oli see ehk ta näo vihane ilme, mis ta reetis? Sest nüüpea, kui ta oli esimese protesteeriva heli kuuldavale lasknud, nägi ta kahte mustade maskidega varjatud nägu oma pea kohale ilmuvat. Ta tundis end vastupandamatu jõuga õlgadest haaratavat. Järgmisel silmapilgul leidis ta enda mingi kitsa ja pimedada tänava kiviselt sillutiselt.

Ta tundis välisõhu jääka külmust oma rüselemisest soojunud liikmeini jõudvat. Tundus, nagu oleks teda vägivaldselt kastetud jääkülma vann. Kuid see külmus ei jahutanud põrmugi viha, mis tas kees nende näruste krahvide vastu, kes lasksid end temast paremaks pidada. Ta kuulis oma nõudlusi endale kõrva sosistavat. Ja nii nagu ta seal vihast ja külmast värisedes tänavakividel istus, kuhu ta oma reisis ta heita oli lasknud, van-

dus ta, et tema, parun Kellerburg, pidi saama krahviks. Ta pidi vahetama oma parunikrooni krahvi oma vastu! — Ja siis, siis tahtis ta maailmale näidata —.

Korraga kuulis ta lähenevaid samme ja üles vaadates nägi ta tundmatu noormehe enda ees seisvat. See oli lõbusa ning hoolimatu näoga isik. Ta kandis laia halli mantlit, mis elegantse lohakusega kireva husaarimundri üle oli visatud. Ja Kellerburg märkas, et ta mantlihõlma all põlevat laternat varjas.

„Tule,“ ütles tundmatu mees, „täidan su soovi.“ — Minu soovi, — pomises parun Kellerburg tõustes.

„Jah,“ ütles mees, „muretsen kaks kuldset sakkii lisaks su auväärsele.“ Ta pöördus ja laternat hõlma alt võttes, kõndis ta sõnalausumata ees. Ja sõnalausumata kõndis parun Kellerburg ta järel.

Kaua käisid nad mööda pikki ja kitsaid tänavaid. Öised majad oma varjudega näisid nende üle kummarduvat. Nad ilmusid aeglaselt ja järjekindlalt tundmatu laterna valgusringi ja uppusid selja taga uuesti pimedusse. Ainult eelkäija sammud kuuldusid teravalt ja järjekindlalt vaikus, mis valitses ümberringi. Ja see oli iseladiline vaikus. See oli rõhuv nagu õhupuudus ja rusuv nagu seda vaiku silmapilgud ainult meie unenägudes võivad olla.

Lõpuks kuuldus kuskilt kõrvu lõõtsipilli helinaid. Mõne silmapilgu pärast peatus laternat kandev mees madala ukse ees, mille tagant need helid tulid, läbisegi joriseva laulu ja jämedate vannetega. Ta avas ukse ja parun Kellerburg järgnes talle, madalasse poolhämärasse kõrtsituppa, mis peaaegu põrandani täis oli suitsetatud. Üks kelner ilmus. Parun Kellerburg nägi oma tundmatut juhti talle mõne sõna kõrva sosistavat, mille järele nad kiiresti juhiti kõrvalolevasse ruumi.

Tube, kuhu nad astusid, oli sama

madal, hämar ja suitsune, nagu eelminegi. Ruumi keskel asuva laua ümber istus seltskond tublisti joobnud mehi, kes mängisid mingit igapäevast mängu vanade kulunud kaartidega. Laternaga mees lähenes lauale seletamatust ärevusest värisedes järgnes parun Kellerburg talle. Sel silmapilgul pääses laua ümber lahti mürisev naer. See oli joobnud meeste madal ja põrisev ürgamine, mis pani naerajate õlad võppuma tolles lõbusas puhangus ja laskis nende rusikad mürtsudes lauale langeda, nii et pooltühjad klaasid nende ees põrusid ja klirisesid. Ja naerdes turtsudes ja kehi õõtsutades pöörasid nad kõik oma lärmitsevad suud ühes suunas ja irvitasid näkku ühele endi hulgast. Isik, kelle poole oli suunatud see lärmitsev halloo, oli pikakasvuline tõmmu mees. Ta tumedad juuksed olid silmapaistvalt hästi õlitatud ja kammitud. Edevad lokikesed meelegahtadel oleksid talle peaaegu annud noorusliku ilme, kui neis poleks leidunud tihedalt hõbedasi karvu.

Ta kitsas tõmmu nägu võttis selle ootamatu rünnaku ajal üha tumedama varjundi. Ta lõtv suu, iseloomutu nina ja kiharate hallide vurrude all tuksles sunnitud naerus. Ja see naer oli kramplik abitu nagu allasurutud nutuvõpatus.

Lõpuks rauges mängijate naeruhoo. Kui nad aegamisi rahunesid, lähenes Kellerburgi juht tollele isikule ja parun kuulis ütlevat.

„Hea, ma näen, Keiserlik Kõrgus on järjekordselt kitsikuses! Pole vaja muretseda. Võite tasuda oma võla ja isegi oma mantli välja lunastada. Leidsin mehe, kes väikese heateo eest muretsseb teile raha selleks.“

Aeglaselt pöördus selliselt kõnetatu parun Kellerburgi poole — „See olete Teie,“ küsis ta keelega, millelt kõlas viski ja veinide raskus, „see — olete — Teie? Ja milline oleks see heategu?“

Parun Kellerburg taipas, et ta ees

oli keiserliku perekonna võsu, kelle ta mänguvõlg kitsikusse oli asetanud. Kuid ta taipas ka, et siin oli mees, kes tema näruse seitsmesakilise parunikrooni, mis enam kuskil mingit austamist ei leidnud väarikama vastu võis vahetada.

Ta taipas, et siin oli mees, kes võis temast teha krahvi.

Ja parun Kellerburg langes paremale põlvele sellele porisele kõrtsipõrandale. Ta tõstis oma silmad tolle keiserliku perekonna võsu poole üles, kes vaatas talle otsa verd täisvalgunud uniste silmadega, ja ta ütles: „Keiserlik Kõrgus! Mulle on vähe järele jäänud kõigest sellest, mida omaks võisid nimetada enne seda, kui tulid uued ajad, mis kujundasid varade jaotuse ümber meie kahjuks. Aga kõik see, mis mulle veel kuulub, kõik see on Teie kõrge isiku teenistuses. Ja ma ei esita see-eest mingit nõudlust, vaid ainult alandliku palve. Ma palun, et Teie suur süda, mille heldusest Teie hülgav minevik kutsub mus esile nii elavaid mälestusi, heaks arvaks mind sellest viletsast paruniseisusest vabastada ja ülendada krahviks!“

„Aa,“ ütles Keiserlik Kõrgus uniselt, „ja, see ei ole kallis tehing.“

Ta võttis veinide kaardi oma eest laualt ning kirjutas selle määrdunud tagaküljele mõned sõnad joobnu viletsuse ja kõikuva käekirjaga. Ja ta kirjutas oma printsliku allkirja sinna alla ja ulatas selle parun Kellerburgile, öeldes: „Võtke! see maksab, hm — 2000 krooni.“

Krahv Kellerburg täitis samas launurgale toetudes tšeki — millest muide ainult veidi üle poole katmata oli — ja pani selle alandlikult Keiserliku Kõrguse avatud pihku.

„Tulge, krahvihärra,“ ütles viimane klaasi tõstes — üks lonks!“

„Teie hülgav minevik, mu prints,“ tahtis krahv Kellerburg öelda. —

„Ja prints ja krahv löid klaasid kli-

risedes kokku ja rüüpasid odavat puskarilõhnalist veini.

Krahv Kellerburg oli kodus.

Ta istus küdeva kamina ees ja vaatles võidurõmsalt oma suurt punasest sametist kaminavaipa.

See oli kord olnud raske ja kallihinnaline prantsuse samet — peaaegu terve kangas. Ja selle keskele oli kuldse koega õmmeldud ta seitsmesakiline parunikroon. Mis sest, et see nüüd oli kulumud, nurkadest rebenenud ja koidest laiguliseks söödud!? Mis sest kui nüüd selle keskel, kohal, kus samet veel veidi oli säilitanud endisest pehmest ja läikivast varjundist, säras ta üheksasakiline krahvikroon kogu oma hülguses! Eemised seitse sakki olid küll veidi tuhmimad kui kaks uut, mis ta hommikul rutuga oli juurde lasknud õmmelda. — Kuid mis sest!? Kas polnud need uued sakid nüüd seda säravamad.

Nii istus krahv Kellerburg hubaselt oma nagisevas kiiktoolis, nõnda särasid kaminatule lõbusad leegid ta krahvikrooni üheksal kuldsel sakil. Laud muutusid aegamisi raskeks seda vaadeldes. Seal — korraga võpatus ta. Mis ta nägi? Kas ei lehvinud see raske seinale riputatud vaip nagu tundmatust tuulest puudutatut-

na? — Tõesti, ta nägi vaipa lehvivat ja rebenevat ja selle tagant — mõlemast servast — nägi ta kahte kätt sirutavat enda poole. Ta ei näinud käte omanikku vaiba taha. Ta nägi ainult kahte kortsulist töökätt, tahumatut ja kondilist, väljuvat raske krahvliku vaiba tagant, kuna tema unenäolises halvatuses nende eest kuskile pageda ei suutnud.

Seal rebenes vaip terava kärinaga ja langes krahv Kellerburgile kaela.

Ta tundis kuratlikke käsi end hoolimatult sellesse mässivat ja küdevasse kaminasse heivat.

Oli põrgulikult kuum. Ta kõhis ja aevastas ja läpatamislõhnaline palavus tungis talle ninna ja kurku.

Valusa karjatusega ärkas parun Kellerburg.

Ta oli magades oma pea padja alla toppinud, mis teda lämmatas ja mis rebenedes ta suu läpastand sulgedega täitis.

Täiele teadvusele tulemata lükkas ta padja kõrvale ja kui ta end teisele küljele keerates oma rahutus uinakus edasi suikus, kuulsid toa tühjad nurgad ja nukker punane kuu, mis aknast sisse vaatas, teda pomisevat:

„Ach, die schönen, alten Zeiten sind ja doch vorbei!“

1936.

Leida Sekker.

Kodu kaunistamine ja noored

Kodu on inimesele kõige tähtsamaks paigaks elus. Kodu on see paik, kus inimene alustab oma rännakut ellu ema ja isa hoolitsusel. Kodu on kogu inimkonna ja riigi tähtsamaid aluseid. Suure koduarmastaja rahvana tunneme meie inglasi ja vist igaüks teab inglise vanasõna kodu kohta: „Kodu on igaühe kindlus“ ja „Pole parimat paika kui kodu“. Ingliseid on juba aru saanud kodu suurest tähtsusest: täiel määral, neil on

olnud ka parimaid võimalusi oma kodu eest hoolitsemiseks, sest nad on vana kultuurrahvas. Meie esivanemad elasid rasketes oludes, neil polnud vahel isegi seda kõige tarvilikumat, nimelt toitu. Nende eluhoo- neist jäi igapidi muu pilt kui mugavast ja ilusast kodust. Kõigepealt on tarvis võimaldada inimestele nende hädatarvilikud vajadused, alles siis võime rääkida täiel määral kodukaunistamisest. Me puutume kokku mit-

mesuguste inimestega, kes on pärit väga erinevatest oludest. Nii leiame ka kodusid, mis on õige mitmesugused. Esimest korda, kui me kuhugi võõraste kohta läheme, huvitab meid, missugune on see kodu. Praegusel ajal on muutunud elu kõigiti kultuursemaks ja see avaldubki meie kodudes. Ei või ütelda, et on juba saavutatud kõik, et meil on juba elekter toas ja vesi köögis, suured aknad toas ja tapet seinal. Muidugi on see edasiminekuks, aga me ei tohi peatuma jääda sellele, mis meil juba on, vaid me peame edasi arendama. Öeldakse, kes edasi ei lähe, see läheb tagasi. On valida õieti kaks teed.

Ja arvan, et kõik valivad esimese. Sest on veel nii palju teha, eriti puhtuse alal. Ringi rännates maal ja linnas leiame kodusid, mis kaugeltki pole veel eeskujulikud ja puhtad. Puhtus omab aga suurt tähtsust. Ebapuhast kodu pole iialgi kaunis ja pealegi on puhtus tähtsamaid tervise põhialuseid. Praegusel ajal on saanud kodukaunistamine väga aktuaalseks küsimuseks, sest oleme arenenud juba nüükaugemale, et jätkub meil jõudu ja aega igapäevaste asjelduste kõrval mõelda ka kodukaunistamisele. Kodukaunistamine on kaunis avar mõiste. Selle all ei mõista me ainult oma korteri sisemist

kaunistamist. Ei, see haarab meie maha, isegi meie kodu lähemat ümbrust. Muidugi paljudel piirdub kodu korteriga üürimajas.

Ei olegi ju lõpuks tähtis, kui suur on meie kodu. Palju tähtsam on asjaolu, et meie kodu oleks mugav ja kaunis. Kaunis kodu ei ole mitte ainult ilus silmale. Ei, ta mõjub kogu inimesse. Väike laps õpib juba varakult nägema ilusat ümbrust ja harmoonilisust enese ümber ja ta jätkab täiskasvanuna oma kodu eest hoolitsemist. Niisugusel inimesel on ka pärastpoole oma kodu võimalik paremini ilustada, sest ta on juba kokku kasvanud ilusa õhkkonnaga. Ei suuda keegi kirjeldada neid hüvesid, mida istutab kaunis kodu inimeses. Võibolla see, kes omab kaunist kodu, ei oskagi seda hinnata nii suurel määral kui see, kellel ta puudub. Mitte ainult kallis magamismööbel ei tee kodu ilusaks, vaid seal peab eeskätt valitsema kodusus. Kallid, ülekoormatud toad tekitavad meisse sageli mingisuguse tühjuse ja võõra tunde. Seevastu mõni üksik väike toake, täis päikesepaistet ja lilli paelub meid. Praegusel ajal soodustatakse mitmel viisil kodukaunistamise tööd. Sel alal korraldatakse mitmesuguseid kursusi, näitusi, loenguid. Kindlasti antakse seal palju head nõu. Aga igal inimesel on oma

erisoove ja maitseid. Rakendagu ta need kodukaunistamisele.

On huvitav, kui leiame oma kodus midagi erinevat ja ilusat, mis teistel puudub. Just niisugused üksikasjad omavad väga suurt tähtsust. Kui meil on midagi omapärast, enda poolt väljamõeldut kodus, siis teame, et just see on minu kodu. Igaüks armastab ja peabki armastama kodu.

Meie, noored, lõpetame kooli. Siis algab aeg, millal peame ise tegutsema, kas meil on õigus kanda haritud noorte nime või mitte. Nüüd ammutame tarkust raamatuid, siis peame näitama oma võimeid töö kaudu. Meil on palju arvustajaid, seepärast peame tegema head tööd. Palju on meil lõpetajaid, aga ainult väike protsent läheb neist edasi õppima, suurem osa peab minema tööle või jääb koju peremeheks. Naise ülesanne on kaunistada kodu, muuta ta endale kui ka teistele ilusaks paigaks.

Naine on kodu kaunim ehe. Me peame olema ise iluarmastajad ja korralikud ja muutma ka oma kodu selliseks.

Meil paljudel puudub võibolla aineline varandus selleks ülesandeks, sest luua ei saa midagi mitte millestki. Ühte jätkub meil aga kõigil — see on hea tahe ja noorte rahutu hing, mis tahab luua midagi uut, saavutada oma ideaali. Meie saavutame oma ideaali ilusa ja kauni kodu kujul.

Aime Luht.

Miks töötame?

Kui vaatame veidigi ringi enese ümber, siis näeme, et kõikjal keeb töö; igaüks töötab omal viisil, püüab oma eesmärgi poole ja igaüks ootab oma tööst tasu. Kuid mis on siis õieti töö? Kõigepealt küll energia-kulu. Iga töö ja tegevus nõuab omajagu pingutust ja jõudu, energiat, ja samuti on iga jõukulutus töö. Ja töö-

jõudu kasustatakse väga mitmel alal, mitmeks otstarbeks. Töö on raha, igapäevase leiva teenimise vahend, seega elu säilitamiseks tarvilik. Töö võib samas olla ka sõbraks ja meelelahutajaks, peletades igavust ja andes julgust, näidates, et töötegitaja ka midagi suudab ning väärt on.

Kogu inimkond on töötanud maa-

ilma algusest siiani, teinud ülesehitavat tööd ja arendanud kultuuri; sedasama teeme meie nüüd ja seda teevad tulevased põlved kuni maailma lõpuni; igavesti kestab kõikvõimas töö. Töö on füüsiline ja vaimline; need mõlemad liigid kuuluvad siiski ühte, sest vaimutööline tarvitab füüsilist tööd alati ja füüsilist tööd vaimu juhtimiseta ei ole. Nii siis tööd on igal pool, — kuid miks? Miks ei saa me ka töötada läbi? Kuid see on võimatu, sest elu ise nõuab tööd. Kui vaid tahame elada, olla, peame tegutsema, teenima oma elu ülalpidamist ja selleks ka oma käed külge panema. Ja inimene ise, inimese organism vajabki alatist tegutsemist, jõu kulutamist. Inimene nagu peab ikka midagi tegema ja looma, see on juba looduseseadus. Kes ei tööta kehaliselt, selle vaim ometi töötab, ajud ei puhka kunagi. Kuigi pole

tarvidust tööks, siiski inimene otsib seda, sest ta ei oskagi olla töötaja. Ja töö toob tasu, kas otseselt või kaudselt. Iga õnnestunud töö tasuks on rõõm ja uhkus kordasaadetu üle. Ja väsimuse, mis käib iga tööga kaasas, ületab siis töö rõõm. See rõõm on küll ainult loova töö tegijail; neil aga, kes töötavad šablooniliselt, iga päev samuti kui varem, pole sellist loomist rõõmu. Nende tasuks on vaid rahaline tasu töö ja väsimuse eest, kuid kaudselt toovad nad kasu ühiskonnale ja ka see on suur tasu, kui vaid osatakse seda mõista. Töö kiidab tegijat, ja ta kiidab iga tegijat. Kes teeb oma töö hästi, see saab ka väärilise tasu. Ja et me peame töötama, sest elu nõuab, ühiskond nõuab kaasaalamist ja -töötamist ja me ise ei suuda olla tegevuseta, siis teeme oma tööd, teeme seda hästi. Töö on püha, sest elu on püha ja elu ei ole töötaja.

Koolikooperatiivid

Tänapäeva võimsamast massiliikumisest, ühistegevusest, osavõtmiseks avanevad meile, õppureile, kõige lähemad võimalused koolikooperatiivide kaudu. Need on tähtsamaiks noorte isetegevuse vormideks, kus noored õpivad majanduslikult mõtlema ja omandavad praktilisi kogemusi.

Meie õpilaskooperatiivide ajalugu ei ole vana. Esimene õpilaskooperatiiv, mida meil teatakse, lekkis Amblas 1909. a. sealse haridusseltsi kõrgemas algkoolis, kuna esimene õpilaskooperatiiv üldse teatakse tekkinud olevat Pariisis juba 50 aasta eest. Eriti Prantsusmaal levisid need noorte ettevõtted õige kiiresti. Praegu on neid seal 8000, kokku 2 miljoni üksikliikmega. Eestis töötab praegu umbes 100 õpilaskooperatiivi. Vaimseks juhtivaks keskkohaks on Eesti Ühistegeelse Liidu juures tõotav õpilaste Kooperatiivide Kesktöimkond, mille ülesandeks on kõigilgi arendada õpilaskooperatiivide tegevust.

Koolikooperatiiv on tarvilik ja läbi viidav õppeasutiste juures, kus õpilastel tuleb osta õppevahendeid. Koolikooperatiivi puudumine näitab õpilaste algatusvõime ja isetegevustahte puudumist ja ükskõiksust.

Meie aeg nõuab, et kasvavast noorpõlvest võrsuksid teovõimsad ühiskonnaliikmed, kellede aatemaailm suunatud ühiskonna parema tuleviku radadele, viies seda majanduslikule jõukusele, milline on riigi säilivuse põhitingimuseks ja rahvamajanduse edukuse aluseks. Et suuremate tagajärgedega jätkata vanade tööd, peavad noored juba koolieas süvenema neisse saladusisse ja tegureisse, millised eesmärgi saavutamisel osutuvad mõjuvõimsaiks. Neist peavad kasvama ühistegelesed, keda vajab eesti ühistegevus oma võidukäigu arendamisel.

Ühistegelestest põhimõtete süvendaja-

na on kooperatiiv vajaline nii linnas kui maal, seelõttu peaks ta olema ühistegeelse tarueterahuldamise ja kasvatava organisatsioonina igas koolis. Seepärast saab koolikooperatiivide vähest levikut seletada vaid huvipuudusega või asutamise ja korraldamise oskamatusega.

Kooperatiivi peaülesandeks on õpilaspere tarvete rahuldamine ühistegelesel alusel ostu-müügi või ühisostude teel, kogu õpilaspere üldise majandusliku jõukuse tõstmine ja õpilasorganisatsioonide aineiline toetamine. Kuid suurem ülesanne on õpilaspere ühistegeeline kasvatus. Tähtsama punktina esineb ka puhtpraktiline ülesanne, müüa oma liikmeile koolitarbeid, mis vastaksid nõudeile, oleksid hinnalt odavad ja sealjuures lähedalt — koolihoonest kättesaadavad. Õppeainete iseloomu ja õpetajate erinevate õpetusmeetodite tõttu peavad õpilased ostma väga mitmesuguseid õppevahendeid. Omapead mõnest ärist ostes võib õpilane väga kergesti eksida ja vääreseme osta. Kooperatiiv aga peab ostma õpetajate näpunäidete järgi oma kaubad ja seepärast ka alati nõudeile vastavad.

Eriti sügisel, koolitarvete ostmise hooajal, on mitmed ärid asunud õpilaste meelitamisele väärtusetu esemete pealekauba annetamisega. Sealjuures on aga hinnad 30—40% kallimad.

Koolikooperatiiv ei taotle kasusaamist, vaid tema ülesandeks on müüa õiglase hinnaga. See on tal ka võimalik, sest saab ta ju osta kaupu pea samade tingimustega ja hindadega kui erakaupmehedki, kes sellele lisavad veel oma kasu protsendid.

Kooperatiiv on õpilastele kättesaadav ja neil ei tarvitse joosta sule või paberipoozna ostmiseks kauplusesse, mis tihti asub kaugel koolimajast.

Meie kooperatiivi järjekindlasti kas-

vav läbimüük näitab, et õpilased on aru saanud neist tuludest, mida pakub neile kooperatiiv, kuid siiski ei lehta veel kaugeltki kõiki oste kooperatiivist. Seepärast kõik õpilased kooperatiivi liikmeiks!

Ei ole kahtlust, et suur osa noori astub ellu eeldusega, nagu kutsuksid ja ootaksid neid elus vaid mugavused. Loodetakse, et astudes ellu, astutakse kaetud laua taha. Sattudes säärase

eelduslega elukeerisesse ning pelludes, kaotab elu üldse väärtuse. Tutvudes aga koolieas ühistegevusega, mis õpetab: ära oota ja ära palu kellelki, vaid looda omaabile ning loo ja teotse ise — astutakse täie tahtejõuga võitlusse.

Koondudes õpilaskooperatiivi ümber täie noorusvaimustusega, omandame elujulget usku oma piiramata jõusse.

Aulis Aret.

Sedelite-menetlus

1. Õppimisel.

Tänavu saab 10 aastat, mil meil tast trükisõnatsi juttu tehti. Tolleaegsed õpilased on nüüd ammu „vanad“. Võib-olla huvitaks sedelite-menetlus nüüdisaegseidki õpilasi, mille tõttu lubatagu esineda lühikese kirjeldusega.

Võtame poogna läbipaistvat paberit ja murrame ta pooleks, need omakorda pooleks jne., kuni poognakausaline leht on andnud 32 sedelikest.

Oletame, et õpime inglise keele sõnu.

Võtame sedeli. Ühele küljele märgime sõna, näiteks „virtue“. Teisele küljele märgime ta eestikeelse tähenduse — „voorus, omadus, jõud, vaprus“.

Nii talitame kõikide sõnadega. Sedeleist on tekkinud pakike. Selle pakikese võtame vasakusse kätte, eespool ingliskeelne sõna, ja õpime esimese sedeli ära, s. o. peame meeles sõna ja ta tähenduse. Kui sõna õpitud, paneme ta sedelipakki viimaseks ja õpime ära teise sedeli jne. Kui pakk on läbi võetud, segame sedelid ära ja võtame paki teiskordselt läbi.

Meil on pakis 100 sõna. Korranud neid 3—4 korda, märkame, et ühed on nagu mängides meelde jäänud, teised pea üldse mitte. Juba meelde-

jäänud sõnu oleks asjatu korrata. Nad eraldame teistest eri pakki, mis kannab etiketti „hea“. Sõnad, mis välkkiirelt meelde ei tule, vaid pingutuse peale, eraldame pakki „rahuldav“ ja ülejäänud sõnad, millele tuleb enim hoolt pühendada, moodustame pakiks „puudulik“.

Läbi võtnud „rahuldava“ paki 2—3 ja „puuduliku“ paki 4—5 korda, teeme vaheaaja. Sel vaheajal õpime muid aineid. Pärast vaheaega kontrollime meelespidamise tagajärgi. Paneme kõik sedelid ühte pakki ja hoides nähtaval ingliskeelse poole, meenutame sõnade tähendusi. Vastavalt sellele, kas teatav sõna on meeles hästi, rahuldavalt või puudulikult, saame jälle kolm sedelipakki.

Nüüd lehitseme jälle „rahuldavat“ pakki vähem ja „puudulikku“ pakki enam kordi (näiteks 4 ja 8).

Jälle peame vaheaaja. Nii talitame, kuni kõik sõnad on pähe jäänud.

Ühenduses sellega lubatagu ütelda sõnake nn. tuupimise kaitseks, veel enam — otse ta soovituseks. Tuupimise teel saame ruttu meelde jätta sõnu, aastaarve, nimesid ja tööku. Tuupimine paistab ainult algul olevat igav ja raske; kes on harjunud pähe õppima, tunneb sellest lõbu. See on oivaline mälukasvatuse abinõu.

Keegi noor üliõpilane tarvitas sede-

Ev. Okas
Riigi Kunsttööstuskool

Kompositsioon (õli)

lite-menetelu inglise keele eeleksami ettevalmistuseks. Ta kirjutas sõnas-tikust välja sedelile kõik sõnad, mida arvas eksamil tõlkida antavais tekstes esinevat. Sai umbes 4000 sedelit. Need õppis ära ühe kuuga. Nüüd tulemusi taadeldes leidis ta, et ta iga-sugust kirjeldavat (ajaloolist, maatea-duslikku jne.) teksti täiesti valdab. Sedelite ümberpaigutus (segamine) aitas kaasa selleks, et sõna tingimata ära õpiti „lahtiselt“, s. o. sõnade jär-jekord ei toetanud meeldetuleta-mist.

Nagu sõnu, nii võib ka muud laadi materjali tuupida sedelilt.

Meil on õppida näiteks ajalugu. Kuidas sedeldada?

Seks peame teksti lause või lausete rühma moodustama küsimuseks ja vastuseks. Näiteks loeme tekstis:

„Frankfurdi parlament astus kokku 18. mail 1848. a., et välja töötada

üleriigiline konstitutsioon ja Saksa-maad poliitiliselt ühendada.“

Sellest lausest saame sedeli ühele küljele küsimuse: „Frankfurdi parla-ment astus kokku kunas, milleks?“

Sedeli pöördele kanname vastuse: „18. mail 1848. a., üleriigiline konsti-tutsioon, Saksamaa poliitiline ühen-damine“.

Algul on küsimuse ja vastuse moo-dustamine üsna raske. Kordkorralt muutub ta kergemaks. Sel tegevusel on kerge arendav väärtus: õpime häid küsimusi ja tabavaid lühikesi vastuseid formuleerima. Saame asjalik-kuse ning tuumakuse lugupidajaiks, hakkame põlgama vesiseid ja tühje sõnu. Aineõppimise seisukohalt eden-dab selline sedelivalmistus aina head, põhjalikku omandamist. Juba sedelit koostades jääb palju meelde. Siis veel sedelid mõned korrad läbi sir-vida — ja õpiülesanne on selge.

Tuleb rõhutada, et sedelilt õppimi-

sel on soovitatav lugeda kuuldavalt — siis mällu jätavad oma jälgi mitte ükski nägelised muljed (silm), vaid ka kuuldelised (kõrv) — see hõlbustab meeldejäämist. Ja sellele on eelnenud motoorsed liigutused (kirjutamine). Nii oleme täitnud suure didaktiku Johann Amos Comeniuse (1592—1670) kuldset reeglit: esita õpitav võimalikult mitmele meelele.

Kui õppida järjekorras võõrkeelne sõna — emakeelne sõna, saavutame võõrkeelse teksti mõistmise. Et aga edendada võõrkeele tarvitamist kirjas ja kõnes, tuleb õppida sõnu ka järjekorras emakeelne sõna — võõrkeelne sõna.

2. Osundite ja märkide kogu.

Osund ehk tsitaat on lühem katke mõnest tekstist. Osundeid tarvitatakse kõnedes ja kirjutistes, eriti rohkesti teaduslikes töis, kus tuleb ära tuua paljude teadlaste arvamisi ja uurimustulemusi.

Osundsedelid asuvad pikas karbis püsti. Need sedelid on suuruselt $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{8}$ poognast, vastavalt vajadusele. Välismail müüakse kindlas suuruses osundseideid.

Sedeli paremas ülanurgas on nn. märksõna. Näiteks on osund või mäрге rahvaarvu kohta Eestis 1922. aastal, siis on märksõnaks: rahvaarv Eestis 1922.

Sedelid on paigutatud tähestikulisel järjekorras, mis võimaldab otsitava vaevatud leidmist.

Peale osundite, mis teatavasti kirjutatakse välja tähttäheliselt, tehakse ka märkmeid loetavast mõttekäikude kokkuvõtmiseks või tekkinud ideede, arvamuste kinnitamiseks.

3. Armastagem sedeldada!

Lõpuks lubatagu veidi teha kihustööd. Kogugem raamatuist tarku väljendeid ja elust peeni tähelepanekuid ja jäädvustagem neid enesele. Seega rikastame vaimu ja südant.

Kui armsad on sedelite-kogud! Tuntud kirjanik ning kasvatusteadlane Jean Paul võlgneb tänu oma arutelude tuumakuse eest oma rikastele märkmete-kogudele.

Märkmete kogu lehitsedes kõnnime oma vaimse mineviku radadel. Siin koolipõlveaegsed sedeldused muusika-ajaloost, millele hiljem järgnes psühholoogia-harrastus jne. Armsad mälestused! Sügavaid mõtteid, häid ideid ja peeni „knihive“ leidub sedelilt. Kui sageli on need sedelid viljakad olnud kirjade, kõnede, artiklite kirjutamisel, vestlustes jne.! Sedeldused ei lase meie vaimul iial tühjeneda. Hoolitseme iga päev kogude suurenemise eest!

K e e l e n u r k

Joh. Aavik.

Viis põhipahet praeguses eesti keeles.

Et praeguses keeles kõik korras ei ole, see on ju tuntud tõsiasi. See ei ole ka mingi ime, sest nagu meie riik on alles noor ja meie kui iseseisev kultuurrahvas alles algaja, nii on ka

eesti keel kui kultuurkeel alles iseseisvuse ajal hakanud tõeliselt arenema ja välja kujunema ja on ka praegu veel selles kujunemise ning väljatöötamise järgus. Loomulik on, et selles esineb

seetõttu teatavaid kobamisi, vankumisi ning ümbertegemisi. Kuid mõne kümne aasta pärast saabub kindlasti aeg, kus ka eesti keel on võtnud kindla ja ühtlase kuju ja kus enam ei tule vaielda ega kahelda põhimõteteliste keelekõikumuste üle ja ka detailides on jõutud kokkuleppele ja üksmeelele.

Kuid praegused vankuvused üksikasjus ei tohi siiski kedagi õigustada tegema vigu kindlakskujunenud reeglite ning normide vastu. Seepärast on täiesti ülekohtune, kui ajakirjanduses vilksatab aeg-ajalt hääli, et mis neilt õpilasilt võib õigekeelsuse suhtes nõuda, kui keelemehed ise veel vaidlevad mitmete keelekõikumuste üle ja üht või teist vormi jälle ümber teevad. Niisugused ümbertegemised, niipalju kui neid on esinenud koolises puutuvast keeles, on vaid pisiasjad ega kõiguta vähimaltki õpilasile asetatavate keeleoskuse-nõuete üldmaksvust.

Alljärgnevas tahaksin õpilaste tähelepanu juhtida viiele põhipahele, mis rikuvad praegust eesti keelt ja milles näib eesti haritlasil nagu mingil salajasel kokkuleppel olevat otse haiglane kaldumus. Need pahed esinevad eriti ajakirjanduses, kus keeleline külg vähem hoolikas, aga osalt ka raamatuis, ja säält hakkavad nad õpilastele külge. Need viis põhipahet on järgmised.

1. **Vastuoksus t- ja i-mitmuse tarvitamises:** jätetakse kasutamata ilusad diftongilised i-mitmused (-ail, -eil, uil), tarvitades nende asemel karedakõlalisi t-mitmusi (-atel, -etel, -utel), näit. *vanematel, sügavates mõletes, raamatutes*, kust just parem oleks *vanemail, sügavais mõtteis, raamatuis*; teiselt poolt aga nagu kiuste eelistatakse üksikvokaalseid i-mitmusi (-il, -el, -ul), nagu, neis *osis, inimesisse*, kus d-t-mitmus oleks loomulikum: neis *osades, inimestesse*.

2. **Sõnade „on“ ja „oli“ ebakohane väljajätmine**, näit. lauseis: „teine õpilane, kes täna varem tõusnud, istus juba raamatu kallal; — kui sa selle leidnud, siis too kohe minu kätte.“

Peab olema: „teine õpilane, kes täna varem *oli* tõusnud, istus juba raamatu kallal; — kui sa selle *oled* leidnud, siis too kohe minu kätte“.

Samuti mitte: „see oli mehe laip, kes lahingus tapetud“ — vaid: „see oli mehe laip, kes lahingus *oli* tapetud“.

3. **Halb sõnade järjekord**, mis seisneb eriti verbi paigutamises liig ettepoole ja väikeste lisasõnade asetamises verbi järele teatavast lauseis; näit.: „ta hakkas minema *ära*; see oli võetud *vastu*; kui *tahtsid* vanemad panna minu kooli linna...“ Paremt: „ta hakkas *ära* minema; see on *vastu* võetud; kui vanemad *tahtsid* mind linna kooli panna...“

Samuti mitte: „see rikub *ära ta*“, vaid „see rikub *ta ära*“.

Niisugune ebakohane sõnajärjestus annab lausele veidralt kohmaka rütmi ja stiilile mingi ebaloomuliku, vigurdava maigu.

Näidelause, milles esinevad niihästi teine kui kolmas pahe: „Ettepanekud, mis võetud vastu üldkoosolekul, avaldati kooli ajakirjas.“ Peab olema: „Ettepanekud, mis üldkoosolekul olid vastu võetud, avaldati kooli ajakirjas.“

4. **Liialdatud ja ebamäärane lühidus.** Arvatakse, et iga-sugune lühem vorm on parem. See on ekslik. Mitte iga lühem vorm ei ole häa, vaid sageli halvem. Et keelise maitse puudusel ei tajuta, kui kaugele lühiduses võib minna, siis on viimasel ajal otse kohutavalt langetud sellesse lühidustõppe.

Olen hiljuti ilmunud A. V. Kõrva „Uute ja teiste vähemtuntud sõnade sõnastiku“ eessõnas (lk. 10) loetelnud terve rea niisuguseid halbu sõnu, mis on halvad just selle liigse lühiduse tõttu. Mainitagu neist siin mõned näited: *üalpidu, lugupidu, veene, enesetapp, vereringe*, rahvaste ränd, *hääldus, võimlus* — peab olema: *üalpidamine, lugupidamine, veendumus, enesetapmine* (või kui tahetakse lühemust, siis *enesemõrv*), *vereringlemine*, rahvaste *rändamine, hääldamine, võimlemine*.

Halb lühendus on *näht* — parem *nähtus*.

5. Halvad sõnad. Ka neid on viimaseil aastail eesti keele tulnud kohutavalt palju. Olen neid loetelnud mainitud A. Kõrva sõnaraamatu ees-sõnas (lk. 8—16) suure hulga. Siin toodagu näiteina ainult mõned sagedamini esinevad: *kuuletuma* (parem *sõna kuulma*), *üllitama* (parem *välja andma*), *üllik* (parem *publik*), *sedastama* (parem *nentima*), *taatlema* (parem *kontrollima*), *tõlgendama* (parem *tõlgitsema*), *täheldama* (parem *tähele panema* või uus sõna *olbama*, da-infinitiv *olvala*), *mihus* (parem *kvaliteet*).

Ka *rõivas* valmisriide tähenduses ei ole minu arvates hää; parem on tarvitada sõna *riie*. Kui tahetakse vahet

teha valmisriide ja riidematerjali vahel, siis sobiks *rõivas* paremini tähendama riidematerjali: „see riie on tehtud hääst rõivast”. Kuid valmisriide tähenduses jäägem kindlasti *riide* juure, mil on sajandeid kestnud rahva- ja kirjakeelne traditsioon.

Lõppeks toodagu lause, mis endas ühendab kõik viis pahet: „Kui kujunenud juba *vanematel isikutel* seesugune *veene*, nagu võib *täheldada*, siis tuleks istutada ka *noorisse inimesisse arusaam*, et ei või kesta see edasi enam nõnda meil.”

Parandus: „Kui juba *vanemal isikul* on kujunenud seesugune *veendumus*, nagu võib *tähele panna*, siis tuleks ka noortesse *inimestesse* istutada *arusaamine*, et nõnda ei või see meil enam edasi kesta.”

Spordinurk.

K. Mullas.

Edasi finishi poole!

Pühapäev oodatud koolidevaheliste suusavõistlustega oli saabunud. Lumise Mustamäe alla oli kogunenud võistluste alguseks rohkesti uudishimulikke pealtvaatajaid, kes liikusid rahutult siia-sinna ja vestlesid elavalt omavahel. Võistlejad ise kolistasid aga suuskade juures, neid määrides või nende libisemist proovides. Mõõdusid minutid ja siis hõigati esimesed võistlejad starti. Võistlejaile seletati võistlustee ja siis hakkas võistlejaid väljuma üksikult lähtekohast.

Maret istus trepiastmel suusamaja taga ja kopsis vahete-vahel kärsitult jalgu vastu trepi äärt, sest külm kipus istudes varvastele liiga tegema. Ta oli juba tükk aega nõnda siin jäänud trepil kükitanud ja oodanud teatesuusatamise algust. Ootamisest tüdinenud, oli ta õnnelik, kui lõpuks teatemeeskonnad lähtekohale hüüti. Lähtekohale olid ilmunud kolme pealinna tütarlastekooli naiskonnad. Veel hetk — ja juba klobisesid kolme esimese võistleja suusad mööda libedat Mustamäe üles. Maret, kes pidi teate-

naiskonnas eelviimasena sõitma, jälgis põnevusega võistlejaid ja ta tundis, kuidas ärevus võttis pikkamisi maad ta sisemuses. Mõõdus veerandtund ja kõikide silmad pöördusid metsa poole, kust oli oodata võistlejaid tagasi.

Mõni minut hiljem ilmuski esimene võistleja metsast nähtavale. Võistleja lähenes finišile, kus ta pidi andma teate edasi järgmisele võistlejale. Maret tundis võistlejas oma kooliõe ära ja rõõmus ärevus jooksis läbi ta keha. Kooliõdedest pealtvaatajatest oli aga nagu mingi hoog üle käinud: nad vehklesid kätega ja hüüdsid liginevale võistlejale ergutussõnu. Võistleja saabus finiši, andis teate järgmisele võistlejale ja võistlus jätkus. Teine võistleja suurendas edumaad ja kui kolmas võistleja andis teate Maretile, siis oli kommertsgümnaasiumi naiskond juba üle kilomeetri teistest ees. Suuskade klobisedes tormas Maret Mustamäest üles ja jätkas sõitu mööda punaste lindikestega tähistatud teed. Suusk libises hästi ja Maret

liugles kiiresti edasi piki võistlusteed. Suusaside klõbises küll natuke kahtlaselt, kuid Maret ei pannud sellele rõhku ja arvas, et see kiire sõidu tõttu teeb säärast imelikku häält. Vuhti! sõitis Maret Mustamäest alla. Ta pöördus metsateele ja tahtis parajasti kiirust lisada viimase kilomeetri jaoks, kui korraga üks suusk oli kadunud ja Maret ise lamas pehmes lumel. „Mis siis nüüd lahti on?“ pomises Maret endamisi ja nüüd märkas ta mõne meetri kaugusel endast teist suuska katkenud suusasidemega.

Mis nüüd teha? Metsa ei võinud jääda, sest siis oleks kogu võistlus tühistatud ja võit, mis nii ligidal näis olevat, oleks läinud teisele koolile. Ei, Mareti kool peab võitma ja nüüd — edasi! Maret haaras ühte hätte suusa, teise suusakepid ja hakkas komberdama edasi mööda metsaalust.

Tee Maret ja finiši vahel vähenes vaevaliselt, kuna Maret võistleja oli

juba tublisti ligemale jõunud. „Nii see ei lähe!“ mõtles Maret ja viskas suusakepid lumme ning jätkas sõitu ühe suusaga, teist suuska kaenlas kandes toetudes vasakule jalale ja paremaga tagant lükates ligines ta kukkudes ja komistades finišile. Vasak jalg oli juba üsna väsinud ja parem jalg kippus sügavasse lumme vajudes kinni jääma. Veel 100 m finišini! Kuid juba tuli metsast nähtavale ka Maret võistleja, kes oli nüüd Maretist ainult veerand kilomeetri kaugusel. Finiši juurde kogunenud kooliõed tundsid kummalises sõitjas Maretit ära ja hüüdsid talle ergutusõnu. Võistleja 50 m kaugusel selja taga saabus Maret lõppeks finiši ja andis teate viimasele võistlejale edasi. Viimane võistleja suurendas uuesti vahemaad ja Maret kool omandas hooaja meistritiitli teatesuusatamises.

Nii õnnetult-õnnelikult lõppes see suusavõistlus Maretile ja ta koolile.

T ü t a r l a s t e n u r k

Else Lukats.

Meil on jõulud . . .

Pikisilmi ootame kõik jõulupühi. Ootame neid päevi, millal saame koju, et aidata ema tema pühade-eelseis askeldusis. Iga laps püüab teda oma jõudumööda aidata, ning selleks on enne pühi palju võimalusi.

Jõulud on pühad, milleks valmistatakse mitmesuguseid küpsiseid ning jõululaualt ei puudu kunagi ka maiustused. Piparkoogid on traditsioonilised jõuluküpsised. Nad on väga maitsevad, seisavad kaua nii, et võime neid varem valmistada, ja hinnalt võrreldes teistega on odavamad. Maiustuste muretsemine aga teeb nii mõnelegi vanemale raskusi nende võrdlemisi kõrge hinna tõttu. Siin ei maksa sugugi pead norgu lasta, vaid

ütlemele — sel aastal valmistan ise kompvekid ning marmelaadid.

I. Trühvlid.

300 gr kookusrasva, 1—1½ detsiliitrit kakaojahu, 1½—2 dl. tuhksuhkrut, 2 muna, vanliini.

Valmistus: Kookusrasva sulatame ja asetame vähe jahtuma. Terved munad vispeldada, lisame juurde tuhksuhkru ja kakaojahu segu ning seda segu kogu aeg kloppides vähehaaval, sulatatud kookusrasva. Segame seda segu kuni jahtumiseni, laseme seista külmaks kaks tundi. Kahe teelusikaga vormime ümmargused kuulikesed, veeretame tuhksuhkrukaneeli segus. Iga trühvli mässime väikestesse tsellofaanpaberist lõiga-

tud nelinurkadesse. Tarvitamiseni hoiame alal jahedas.

2. Marmelaad.

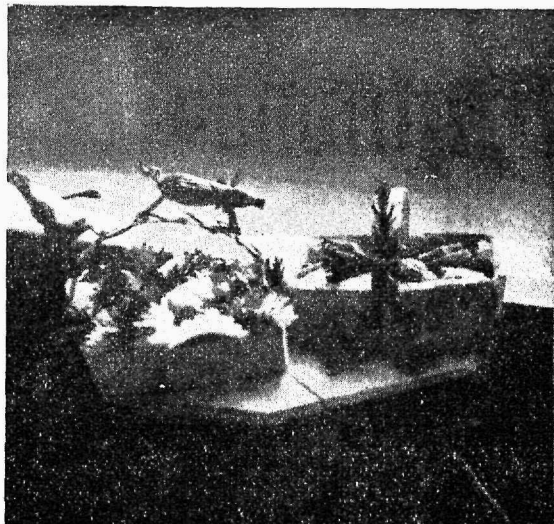
12 gr agar-agarit, $\frac{1}{2}$ l vett, 525 gr suhkrut, 2 dl kõrvitsa või õunaputru, maitse järgi sidrunihapet, mõni tilk pirniessentsi. Veeretamiseks: suhkrut. Värvimiseks: kompvekivärvi.

Valmistus: Agar-agar on tarrendaine, ostame rohupoest 1 gr — 1 snt. Agar-agari peseme ja paneme eelmisel õhtul likku retseptis ettenähtud hulgaga. Järgmisel päeval valame ligunenud agar-agari koos lahuga kastruli ja keedame tulel segades, kuni agar täiesti sulanud. Nüüd segame juurde suhkrut ja keedame segu segades, et hakkab lusikaservades vähe hüübima. Tõmbame kastruli tulelt kõrvale, segame juurde keedetud, läbisõela aetud ja sidrunihappes maitstud kaaliputru või õunaputru. Aroomi saamiseks lisame ettevaatlikult mõni tilk pirniessentsi. Soovitav värvitooni saamiseks segame juurde vähe lahustatud kompvekivärvi. Segu valame umbes 1 cm paksuselt külma veega loputatud vaagnasse ja laseme hüübida. Hüübinud segust lõikame noaga ehk võtame küpsisevormikestega mitmesuguseid soovitud kujuga marmelaade, veeretame suhkrus ja tarvitame kohe või kergelt kuivatatult.

3. Luule piparkoogid.

400 gr võid, 400 gr siirupit, 400 gr suhkrut, 3 muna, 1 spl. peenendatud nelke, 1 spl. peenendatud pommerrantsi koori, 1,2 kg pehmet saiajahu, 1 spl. söögisoodat, 2 spl. leiget vett. Määrimiseks muna.

Valmistus: Siirup suhkruga keeta, lisame maitseained. Tõmbame tulelt kõrvale ja klopime segu hästi lisades juurde jahud, lahtiklopitud munad, leiges vees ülesulatatud sooda ning lusikataie-viisi eraldi vahustatud võid, segu kogu aeg kõvasti kloppides. Taigna jätame seisma jahedasse ruumi järgmise päevani. Siis rullime välja võrdlemisi

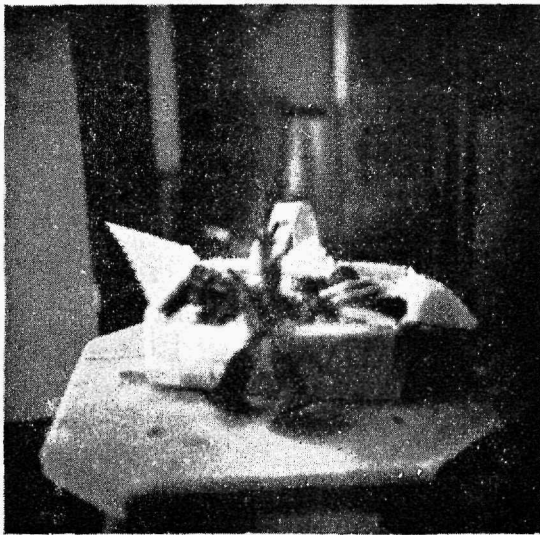

õhukeselt, võtame mitmekujulisi kookikesi, asetame hästimääritud plaadile, määrimine munaga ja küpsetame keskmise kuumusega ahjus. Algul küpsetame alati ühe proovikoogi, et näha, kas taigen on jahu poolest küllalt kõva. Sellejärele, kui saame ilusa proovikoogi, asume kõige taigna väljarullimisele ja küpsetamisele. Proovikoogi küpsetame igasuguste küpsiste valmistamisel.

4. Viilu piparkoogid.

400 gr võid, 200 gr suhkrut, 200 gr siirupit, 4 spl. kaneeli, $\frac{3}{4}$ spl. peent ingveri, 1 spl. potasi, 1 spl. leiget vett, 1,2—1,3 kg pehmet jahu (50 gr magusaid mandleid). Määrimiseks vett.

Valmistus: Või, suhkur ja siirup keeta kastrulis. Tõmmata tulelt kõrvale ja vahustada segu, lisades juurde teised retseptis tähendatud ained. Sõtkume taigna hästi segi ja veeretame laual pikad, umbes $2\frac{1}{2}$ —3 cm paksused rullid. Katame rätikuga ja laseme seista jahedas ruumis järgmise päevani. Siis lõikame terava noaga rulli otsast õhukesed viilud, asetame, lõikepind all, plaadile, määrimine pealt külma veega ning

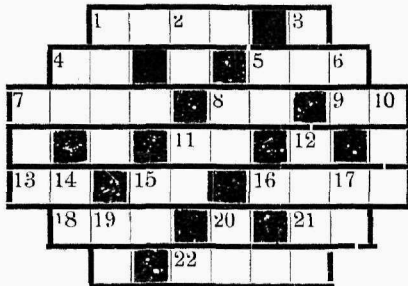

küpsetame ahjus. Retseptis tähendatud mandlid võime ka lisamata jätta, kui tahame odavamalt taignat. Mandlite lisamisel, vabastame nad kestast ja lõikame ristipidi õhukesteks viiludeks ning lisame lõpuks taignale.

*

Kui oleme valmistanud maiustised, need ilusasti pakkinud, samuti mõningaid piparkooke, on neid ilus asetada jõululauale enda valmistatud laastukorviketest või karbiketest, milised seest vooderdame paberist suurätikuga. Korvikesi võib pühade meeleolule vastavalt ilustada kuuseokste ja käbikestega (vt. ülesvõtted lk. 127 — 128).

Ülesanne nr. 4.

Du-da-der-e-ka-kat-l-n-li-li-ma-ma-ma-maht-na-na-ne-ne-nie-ni-nuk-pa-pla-pu-ra-ra-ras-rep-ri-ri-rie-ro-se-seit-si-sõ-ta-ta-tat-tuul-ve-ri--vos.

Paremale: 1. Metsanurga teos. 4. Voolab soontes. 5. Jõgi Ameerikas. 7. Eesti rekonnanimi. 8. meetria — õpetus geomeetrias. 9. Pesupesemisel tarvilik. 11. Heinatöö riist. 13. Jook. 15. Tegelane. O. Lutsu teosest. 16. Film Nelson Eddiga. 18. Peategelane E. Särgava teosest. 21. Jõgi Kuramaal. 22. E. Vilde teos.

Alla: 1. Lennukite liik. 3. Aed. 5. Vorm pöördsonast „panema“. 7. Naisenimi. 8. Suur reklaam. 10. An Liitsõnaline naisenimi. 11. Põllumehe tuluallikas. 12. A. Kivi teos. 14. Pealinn L.-Ameerikas. 15. Eesti laulja. 17. Kuulsa naisspiooni esnimi. 19. Sportlane taliolümpiaadilt. 10. Mäed Euroopas. h

Mida teen kodus jõuluaheajal.

Olen tütarlaps 16-aastane. Õpir kodumajanduse täienduskoolis T. L. T. G. juures. Minu unistuseks on saada heaks perenaiseks ilusas Eesti kodus. Tegin selle kooli valiku iseseisvalt, sest juba algkoolis tööõpetuse tundides meeldis mulle eriti toitude valmistamine. Arvate — olen maiasmokk? Aga imelik küll, mulle maitseb ka röigas ja sibul, lõhnab omaselt köögisuits ja ma ei pelga valutavat tulehaava ning tööst mustunud käsi. Kõik need on sealjuures meelsad pisiasjad, mis peagi haihtuvad, paranevad ja kõrvaldatakse õppides tööd, võites takistusi.

Veel mõned päevad kihab koolis töö. Siin korraga üheskoos ühiseid sihte taotlevad paarkümmend tütarlast, üsna sipelgadena rühkides valmistavad jõulutoite, teevad suurpuhastust tööruumides. Ja siis koolivaheaeg — jõulud. Nägemiseni kooliruumid!

Nüüd siirdume koju abiks emale jõulude ettevalmistustöödeks. See on meie tütar-

laste kohus. Siit oma kodust algavadi meie iseseisvad sammud tegelikku ellu, kuigi algul ema abilisena — perenaistena kodukorrastajana. Ema seda meile ju ei keela.

Mul on juba valmis plaan, mis teen ja kuidas toimin pühade vaheaja kodus. Avaldan selle ka „Tuleviku Radade“ lugejatele ja olen ise õnnelik lootuses ehk lugejast leidub mulle kaasvõitleja, igatüks muidugi oma kodus, siiski kõik tütarlapsed ja ühisele eesmärgile sammujad. On tööbusam ühiselt, on ka kergem ja nagu julgem.

Esimeseks tööks jõudes koju on suurpuhastus eluruumides. Loodan, et nende töödega saan juba iseseisvalt hakkama, kui mitte ema oma jõuga appi ei rutta, ja see võib tulla ette seal, kus minu füüsilisest jõust ei piisa. Tööde järjekord — tööplaan on mul juba valmis, isegi paberile märgitud ka vajalikud tööabinõud ja va-

hendid, mis läheb tarvis. Kõik selleks, et vältida minutitki kallist ajakaotust.

Edasi kauplesin emalt loa osta iseseisvalt jõuluõunad, jõhvikad, sidrunid ja suhkru ning mõningad vajalised maitseained. Eelarve ostukuludeks on mul valmis ja summa juba kinnitatud ema poolt. Ka küünlad ja kuuseoksad toon mina koju — ruumide kaunistamiseks. Võtan oma ülesandeks hoolitseda jõulumaiustuste eest ja need püüan valmistada kõik ise. Et emale tema toimingutes omadega mitte ette jääda tülinaks, siis talitan nii: Kui ema keedab süldi — keedan mina siirupi ja küpsetan mesikooke. Jõululaupäeval enne jõulusaia küpsetamist küpsetan oma vanaema piparkoogi ja küpsetamistöödega olengi valmis. Jääb teha veel magustoit esimese püha lõunaks. Jõuluõhtul, kui katan jõululaua, serveerin jõhvikad meega. Laualt ei tohi puududa ka marjamahla jook — kuremariin.

Kirjutan üles oma retseptid ja märgin lühidalt valmistusviisid, sest mul pole saladusi, kus asi puutub toiduvalmistamisse. Ja kui kellelgi peaks tärkama eriline huvi selle küsimuse vastu, siis saame tulevikus kindlasti sõpradeks.

Omakeedetud siirup.

150 g suhkrut pruunistan keedunõus või sügaval pannil, lisan vähehaaval 200 g kuuma vett ja siis veel 200 g pruunistamata suhkrut, keedan segades puulusikaga umbes 5 minutit siirupiks. On odavam ja maitsevam kui ostetud!

Mesikoogid.

Ained: 0,4 kg mett, 6,4 kg suhkrut, 2 spl. piparkoogi vürtsi, 0,2 kg võid, 2 muna, 1,5 kg pehmet jahu, 20 g potast, 2 spl. vett.

Valmistus: Mesi, suhkur ja piparkoogi vürts ajada keema, siis tõsta ära tulelt, lisada külm või, vähe aja pärast väike osa jahu ja munad ning segu koos hästi kloppida. Potas lahutada tulise veega, lahu lisada taignasse ja siis sõtkuda sisse kõik ülejäänud jahud. On parem, kui taigen saab seista 2 tundi enne küpsetamist — jahu paisub. Nüüd rullida laual taigen õhukeselt välja, võtta väikese piparkoogi vormidega mitmesugused koogikesed, asetada võiga määratud plaadile, määrada pealt suhkruveega ja küpsetada keskmise kuumusega ahjus.

Jõhvikad meega.

Ilusad puhtad ja pestud jõhvikad asetan nõusse (klaaskauss, taldrik) ja valan üle tuliseks aetud meega (meele võib lisada ka veidi vett). On maitsev ja tervislik jõulumaiustoit!

Sidrunilumi vaniljekastmes.

a) Sidrunilumi. Ained: 1 klaas suhkrut, 1,5 klaasi vett, 1,5 sidrunimahla, 0,5 sidrunikoort, 6 lehte želatiini.

Valmistus: Esimeseks panen likku külma vette želatiini, et kaoks teda iseloomustav maitse. Siis pesen sidruni, riivin vajalise kollase koore ja panen selle vähe-se veega keema — ekstraktiks. Nüüd pressin välja sidrunimahla, segan selle suhkruga ja veega, kuni suhkur lahunud. Kurnan sidruni koore ekstrakti, selle sees lahustan leotatud želatiini, kuni see täiesti vedel (soojas), ja segan siis ained kõik ühes nõus (savi või kivi). Asetan jahtuma külma kohta (lumme, vette) ja klopin vahulööjaga kuni valgeks vahuks. Jätan seisma, kuni želatiin tardub. Tõstan nüüd lusikatäie kaupa magussöögi vaagnale või kaussi (nagu lume hange kuhja). Valan ümber vaniljekastme ja ongi valmis lauale viimiseks.

b) Vaniljekaste. Ained: $\frac{3}{4}$ l piima, 2 spl. suhkrut, $\frac{3}{4}$ spl. kartulijahu, 2 munakollast, vaniiliini.

Valmistus: Emaileeritud kastrulli põhjas õõrun munakollased ja suhkur, segan sinna hulka ka kartulijahu ja lõpuks vähehaaval külma piima. Viin tulele ja aegamööda puulusikaga nõu põhja mõõda segades keedan, kuni kaste läheb pakslikuks. (Seista ei tohi — kõrbeb põhja). Siis lisan maitse järgi vaniiliini ja jahutan kastme külmaks. Nüüd võin valada ümber lume.

Märkus: Ülejäänud kaks munavalget kasutan piparkoogi määrimiseks.

Kuremariin.

0,5 kg jõhvikaid, 5 l vett, sidrunikoort ja mahla, suhkrut.

Valmistus: Jõhvikad pesen, tambin puunuiaga katki, lisan vee ja kurnan läbi tiheda sõela või mahlaräti (et oleks ilus selge). Lisan suhkruga maitse järgi ja mõne sidrunilõigu. Sidrunilõigu asemele võib lisada sidrunimahla ja sidrunikoore ekstrakti. Serveeritakse klaaskannus, juurakse morsiklaasidest.

„Tuleviku Rajad“ ilmuvad üks kord kuus (välja arvatud juuni, juuli ja august). Tellimishind kr. 2.— kogu õppeaastas, 90 snt. sügispoolaasta, 115 snt. kevadpoolaasta. Üksiknumber — 25 snt. Vastutav tegevtoimetaja: Karl Mihkla. Toimetuse juh. Aavik, Harald Jänes, Otto J. Kiisel, Hugo Lepik, Oskar Parlo, Helene Tamverk, Aleksander Vaigla. Väljaandja: Eesti Keskkooliõpetajate Kogu. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Sakala 51. Tarvitamata käsikirju alal ei hoita. Käsikiri saadetakse tagasi, kui selleks on lisatud mark.

